

UNIVERSITETET I
NORDLAND

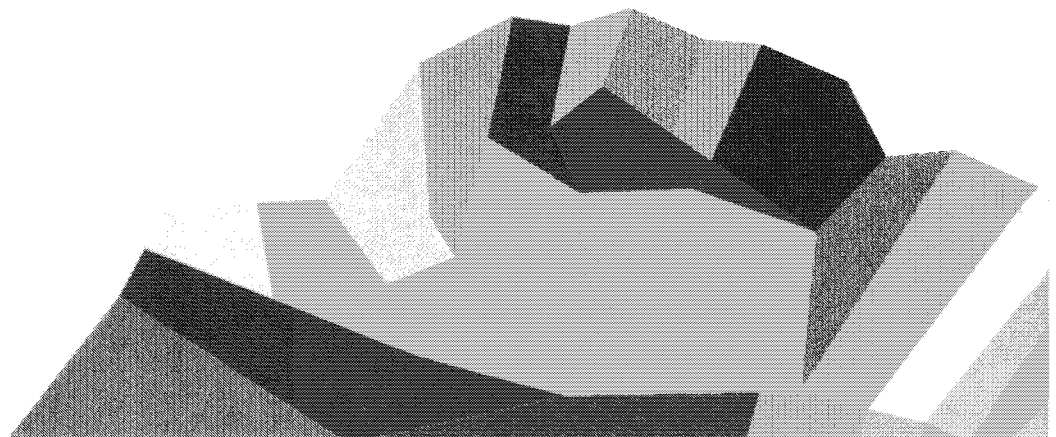
Bachelor i Sosialt Arbeid

Våren 2011- SA205S

Kandidatnummer:

10 & 22

FORTROLIG
SPERRET TIL 2012

INNVANDRERUNGDOM & KRIMINALITET

- fagfolks opplevelse av felles utfordringer
og problemer

Bachelor i sosialt arbeid våren 2011

Ved Universitetet i Nordland

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	5
1. Innledning	6
1.1 Presentasjon av tema	6
1.2 Problemstillingen	7
1.3 Avgrensninger i oppgaven	7
1.4 Innvandrerungdom & kriminalitet i Norge	8
1.5 Oppgavens struktur	10
2. Definisjon av sentrale begreper.....	11
2.1 Første og annen generasjons innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn.....	11
2.2 Kriminalitet	11
3. Empirisk bakgrunn & metode	13
3.1 Utvalgsstrategi.....	15
3.2 Presentasjon av innvandrerguppen & informantene i byen	16
3.3 Etske sider ved forskningsprosjektet.....	17
3.4 Intervjuguidens utforming.....	17
3.5 Analyseprosessen	18
3.6 Drøfting av validitet, reliabilitet & overførbarhet.....	19
3.7 Metodiske refleksjoner	19
4. Empiri & Analyse	21
4.1 Språk som grunnlag for kriminalitet	21
4.1.1 Når innvandrerungdom kommer på kant med loven.....	22
4.1.2 Guttene topper kriminalstatistikken	23
4.2 Hvilke forhold mener informantene har betydning for at ikke-vestlige begår kriminelle handlinger?.....	25
4.2.1 Sosiale forhold; Familie, skole, venner & fritid.....	25
4.2.2 Når kriminaliteten koker ned til å gjelde en språklig misforståelse.....	29
4.2.3 Innvandrerungdommens forståelse av konsekvenser.....	30
4.2.4 Gjengangere	31

4.3 Språklige utfordringer	32
4.3.1 Språket danner grunnlag for misforståelser i møte med ikke-vestlige ungdommer	32
4.3.2 Tolk som hjelpemiddel.....	34
4.4 Oppsummering.....	37
5. Oppsummering & Konklusjoner.....	39
Litteraturliste.....	41
Vedlegg 1.	44
Vedlegg 2.	47

Forord

Med denne bacheloroppgaven er det ikke vår intensjon å generalisere eller gi fasitsvar på hva fagfolk mener er felles problemer for innvandrerungdom på landsbasis. Vi ønsker å formidle hvilke fellestrekk i utfordringer og problemer fagfolk opplever i møte med ikke-vestlige ungdommer, som begår kriminelle handlinger. Vi ønsker at forskningsoppgaven gir leserne en presentasjon som skildrer fagfolks opplevelse av fenomenet og bidrar til økt forståelse av ungdommenes sosiale situasjon, slik fagfolk møter den.

Vi ønsker å takke alle, som til tross for en travel hverdag, stilte opp til intervju. Vi vil også rette en stor takk til vår veileder, som har hjulpet oss med sin konstruktive kritikk gjennom oppgaveskrivingen.

Bodø, juni 2011

1. Innledning

1.1 Presentasjon av tema

I denne bacheloroppgaven har vi foretatt en undersøkelse av fagfolks syn på utfordringer i møte med innvandrerungdom som begår kriminalitet i Norge. Formålet med denne oppgaven er ikke å gi svar på om innvandrerungdom er mer kriminelle enn norske ungdommer. Vi er opptatt av å finne ut hvordan fagfolk i hjelpeapparatet opplever og håndterer utfordringer som oppstår i møte med ikke-vestlige ungdommer i en mindre by i Norge. Vi kommer til å ta for oss første og andre generasjons innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn.

Innvandrerungdom og deres utøvelse av kriminalitet, er et svært samfunnsaktuelt tema og danner grunnlag for mange diskusjoner, debatter og nyhetsinnslag i medie verden. Media har en ledende rolle når det gjelder å tabloidisere forhold og omfattende sammenhenger. Dette kan bidra til at folk danner seg et noe unyansert og feilaktig inntrykk av virkeligheten. Fremstillingen av unge innvandrere er ofte av negativ karakter, og i mange sammenhenger gis det et bilde av dem som en trussel i det norske samfunn. En ringvirkning av dette kan være at fordommer og negative holdninger oppstår, eller til og med forsterkes. Undersøkelser fra 2010, utført av Statistisk Sentralbyrå, har imidlertid vist at nordmenn nå går i retning av å bli mer tolerante til innvandring. Befolkningens holdninger varierer blant annet med utdanning, kjønn og alder. Gjennom undersøkelsen har det kommet frem at:

Høyere utdanning øker toleransen for innvandrere og innvandring. Største skille går mellom utdanning på videregående nivå og utdanning på universitets- eller høyskolenivå. Bosatte i de mest tettbygde strøkene og i Akershus-/Oslo-området er som regel mer velvillig innstilt enn personer bosatt ellers i landet. Personer med kontakt med innvandrere inntar også mer "innvandrervennlige" standpunkter enn personer uten slik kontakt (www.ssb.no).

For å forstå hvordan virkeligheten faktisk utspiller seg, er det viktig og nødvendig med økt kunnskap og informasjon. Kulturforståelse er et viktig hjelpemiddel for å forstå det som for oss kan virke fremmed. Det handler om å ha kunnskap om hvordan ulike kulturer påvirker våre følelser, tenkning og handlinger. Kulturforståelse innebærer at vi ser oss selv som kulturbærere og forstår at personer som har tilhørighet til andre kulturer også har verdier som for dem er selvfølgelige (Eide m.fl. 2009). Kulturforståelse vil dessuten også være et sentralt og viktig element for fagfolk som arbeider med innvandrere. Med økt innvandring har flerkulturell forståelse blitt viktig i sosialt arbeid. Derfor er kunnskap og kompetanse om

flerkulturelle utfordringer sentralt for dagens sosialarbeidere.

1.2 Problemstillingen

Med utgangspunkt i presentasjonen ovenfor, har vi formulert følgende problemstilling: *”Hvilke fellestrekk i utfordringer og problemer opplever fagfolk i sitt arbeid med ikke-vestlige ungdommer, mellom 15 til 18 år, som begår kriminelle handlinger?”* Vi vil utføre undersøkelsen ved å intervjuere fagfolk som er i befatning med disse ungdommene.

1.3 Avgrensninger i oppgaven

I samtale med informantene vil ungdom som gjentatte ganger har begått kriminelle handlinger, enten i form av forseelser eller forbrytelser, bli fokusert. Med forbrytelser mener vi vinningskriminalitet, voldskriminalitet og narkotikakriminalitet. Oppgaven vil bli basert på intervju med fagfolk fra feltet. Hovedsaklig vil vi rette blikket mot ungdom i aldersgruppen 15 til 18 år. Formålet med denne oppgaven vil være å finne ut hvilke problemer og utfordringer fagfolk opplever med denne gruppen gjennom sitt arbeid.

Når innvandrerungdommer som er i kontakt med hjelpeapparatet er fokusert i vår oppgave, er det viktig å understreke at vi ikke forstår dem som en ensartet homogen gruppe. Øia (1998) understreker at kategorien “innvandrerungdom” er en sekkebetegnelse med svært ulikt innhold. Begrepet representerer et stort mangfold av ulike nasjonaliteter og folkeslag (Øia, 1998:12). Hver nasjonalitet har sitt særpreg og sin identitet. Det vil derfor være problematisk å foreta en sammenligning på tvers av innvandrergruppene. Det er klart at det vil eksistere forskjeller blant innvandrerne og vi har forståelse for at man ikke kan betrakte alle innvandrerungdommer under ett. Likevel antar vi at det kan finnes fellestrekk i utfordringer, som kan være med på å avdekke noen generelle tendenser. Det er imidlertid ikke vår forståelse som skal formidles gjennom oppgaven, men det synet fagfolk har på den aktuelle gruppen som vi omtaler gjennom oppgaven vår.

1.4 Innvandrerungdom & kriminalitet i Norge

Flere fagfolk er av den oppfatning at ungdom med innvandrerbakgrunn møter mange sammensatte utfordringer i Norge. På den ene siden må de forholde seg til norske normer, levesett og verdier. Parallelt må de ofte i tillegg forholde seg til familiens kultur, mange blir såkalte kulturpendlere (Berg & Lauritsen, 2009). På grunnlag av dette kan de føle seg rotløse og utenfor det sosiale fellesskapet i det nye hjemlandet. Dette kan føre til en marginaliseringsprosess. *”Med marginalisering mener en ofte ”grupper som beveger seg i en gråsoner mellom sosial integrasjon og samfunnsmessig utstøtning”* (Pedersen, 2010: forebygging.no). Marginalisering handler om at enkeltmennesker eller grupper befinner seg i en posisjon mellom integrasjon og ekskludering, der de trekkes mot samfunnets ytterkanter (Heggen & Øia, 2005). Det vil bli interessant å se hvorvidt fagfolkene vi skal intervjuer, opplever at marginalisering har betydning for ikke-vestlige som begår kriminelle handlinger.

Det har blitt forsket en del på forholdet mellom kriminalitet og innvandrerungdom i Norge. Det ser imidlertid ut som kvantitativ metode, i form av spørreundersøkelser, har vært og fremdeles er den mest dominerende under informasjonsinnhenting. Emnet har vært i fagfolks fokus opptil flere ganger, om enn med noe ulike innfallsvinkler. Materialet blir som regel belyst i form av statistikker, og disse har i mange tilfeller også dannet grunnlag til å sette ord på forhold som gjelder fenomenet. Det skal også sies at medieverden har hatt stor innflytelseskraft til å påvirke den generelle ”kunnskapsstatusen” som befolkningen innehar.

Den 1.1.2011 var folketallet i Norge 4 920 300. Av tall som fremgår for 2010, var om lag 552 000 personer bosatt i Norge, som enten var født i landet av innvandrerforeldre eller som selv hadde innvandret. Av disse var 93 000 norskfødte med innvandrerforeldre, mens 459 000 var innvandrere som var født i utlandet og som selv hadde innvandret. Disse gruppene utgjorde til sammen 11,4 prosent av den norske befolkningen. Om lag halvparten av innvandrerne i Norge har sin bakgrunn fra Asia, Afrika og Latin Amerika. 55 prosent av landets andre generasjons innvandrere har bakgrunn fra Asia og flesteparten av disse stammer fra Pakistan, Vietnam og Irak (www.ssb.no).

Kriminalstatistikk viser at et mindretall av Norges innvandrere debutterer som kriminelle. Det er imidlertid interessant at ikke-vestlige innvandrere i forhold til sin andel i befolkningen, er overrepresentert når det gjelder det totale antallet forbrytelser og forseelser som begås. At innvandrere generelt sett er overrepresentert i alle typer lovbrudd sett under ett, grunnes at de

dominerer innenfor trafikk- og vinningskriminaliteten som begås i landet (www.regjeringen.no).

Tendensene i forhold til den demografiske sammensetningen og bosetningsmønsteret viser seg å se noe annerledes ut blant innvandrere enn etnisk norske. Innenfor denne gruppen er gjennomsnittsalderen lavere og det er flere menn. En større andel av disse er bosatt i byer. I følge Falck blir dobbelt så mange straffet i de største byene som på landsbygdene (Falck, 1992). Siden innvandrere generelt og spesielt ikke-vestlige, er mer synlige i bybildet, er tendensen at de har lettere for å bli oppdaget når de begår lovbrudd. De blir oftere lagt merke til og kontrollert av politiet. Konsekvensen vil følgelig være at flere lovbrudd oppdages hos denne gruppen. Mørkhudet ungdom stoppes også oftere av politiet og blir hyppigere ransakt eller bedt om å legitimere seg. Siden disse ungdommene i større grad blir kontrollert av politiet, er det også større sannsynlighet for at de faktisk blir tatt når de bryter loven (Falck, 1992 og Prieur, 2004).

I 2002 pådro 54 700 personer seg straff her i landet, av disse hadde 5 240 sin bakgrunn fra ikke-vestlige land. I 2002 utgjorde norske menn og ikke-vestlige innvandrer menn totalt 79 prosent av de straffede. I perioden 1998 til 2002 økte strafferaten for ikke-vestlige innvandrere med 20 prosent, mens for norske menn forble raten uendret. Innvandrer menn mellom 15 til 17 år hadde størst økning med 57 prosent, fra 49 til 77 straffede per 1000 innbyggere. I denne aldersgruppen var det blant norske menn liten endring å finne (www.ssb.no). Slik tallene viser, hadde strafferaten for ikke-vestlige økt i løpet av femårsperioden. Mens den for norske menn forble uendret.

Kjønn viser seg å ha betydning for utøvelsen av kriminalitet, dette gjelder uansett nasjonalitet og innvandrerstatus. Forskjellene mellom jenter og gutter er imidlertid tydeligere innenfor innvandrer miljøene. Statistikk viser at det er flest gutter som begår kriminelle handlinger. Det er også et skille mellom første og andre generasjons innvandrere. Andre generasjons innvandrere er generelt sett oftere kriminelle, uavhengig av deres landbakgrunn. Herunder fremkommer det at andre generasjons innvandrer gutter fra land som Øst-Europa og Afrika er blant de mest kriminelle (Øia, 2000).

Ylvisaker (2004) har foretatt en studie som viser at hjelpeapparatet vektlegger kulturforskjeller og kulturkonflikter når de forsøker å forstå brukere med ikke-vestlig bakgrunn og deres problemer. Videre mener Ylvisaker at profesjonelt arbeid rettet mot

klienter med minoritetsbakgrunn påvirkes av kulturelle stereotyper. Relasjonsarbeid og sosialt arbeid med etniske minoriteter blir av profesjonelle regnet som vanskelig og krevende (Eide m.fl. 2009). Språklige utfordringer har av flere fagfolk blitt trukket frem som en problematisk faktor i flerkulturelt arbeid. Siden ungdommen og foreldrene ofte ikke behersker norsk i tilstrekkelig grad, kan dette vanskeliggjøre samhandlingen. Mange etterspør økt kompetanse blant annet i forhold til flerkulturell kommunikasjon og bruk av tolk. Etnisk minoritetsungdom er en gruppe som av fagfolk kan oppleves som spesielt utfordrende å arbeide med, og som de derfor ønsker å styrke sin kunnskap om (Otterstad, 2008). Qureshi (2005) forteller at når klienten ikke håndterer språket, kan den profesjonelle legge mindre vekt på å forstå hva klienten prøver å formidle av ønsker og synspunkter. Den profesjonelle kan også behandle klienten kvalitativt forskjellig, da vedkommende har lite kjennskap til systemet, eller har annen etnisk bakgrunn enn den profesjonelle (Qureshi i Eide m.fl. 2009). Dette er forhold vi finner interessante og som vil bli belyst gjennom informantenes kommende utsagn i denne oppgaven.

1.5 Oppgavens struktur

Oppgaven er inndelt i fem kapitler. Første kapittel består av innledning med presentasjon av tema, problemstilling, avgrensninger i oppgaven og kunnskapsstatusen som vi har kalt for ”innvandrerungdom og kriminalitet i Norge”. I kapittel to har vi definert sentrale begreper som første og annen generasjons ikke-vestlige innvandrere og kriminalitet. I kapittel tre tar vi for oss forskningsprosjektets empiriske bakgrunn og metode. I kapittel fire gjør vi rede for vår empiri og analyse av det innhentede forskningsmaterialet. Avslutningsvis kommer det i kapittel fem en oppsummering og konklusjon av prosjektets problemstilling.

2. Definisjon av sentrale begreper

2.1 Første og annen generasjons innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn

Siden første og annen generasjons ikke-vestlige innvandrere er sentrale i forhold til oppgavens tema, har vi her valgt å definere hva dette innebærer. Betegnelsen ”innvandrer” blir brukt om personer som har to utenlandsfødte foreldre, og rommer et skille mellom første og andre generasjons innvandrere. Første generasjons innvandrere er personer født i utlandet av utenlandsfødte foreldre (www.regjeringen.no). For disse har den primære sosialiseringen hovedsaklig foregått andre steder enn i Norge (Øia, 2000). Andre generasjons innvandrere er personer født i Norge av foreldre som er utenlandsfødte (www.regjeringen.no). Andre generasjon har i motsetning til første generasjons innvandrere, ofte mangel på konkrete livserfaringer fra hjemlandet (Øia, 2000). Betegnelsen ikke-vestlige innvandrere brukes om personer som har bakgrunn fra Asia inkludert Tyrkia, Øst-Europa, Afrika og Latin- Amerika (www.ssb.no).

2.2 Kriminalitet

Kriminalitet er årsaken til at innvandrerungdommene kommer i kontakt med informantene våre. Ungdommene som informantene møter har som regel begått lovbrudd i form av hærverk, tyveri, vold etc. Derfor er *kriminalitet* et sentralt begrep som går igjen i oppgaven, og som vi derfor ønsker å utdype her. I Norge deles kriminalitet vanligvis inn to hovedgrupper; forbrytelser og forseelser. De mest alvorlige normbruddene kalles for forbrytelser. Forbrytelser kan i hovedregel straffes med fengsel i mer enn tre måneder. Mindre overtredelser, regnes som forseelser. Disse kan straffes opptil tre måneder (Ellingsen, 2001). I Norge er den kriminelle lavalder 15 år (strl.§ 46). Det vil si at personer under 15 år, som begår kriminelle handlinger ikke blir straffeforfulgt.

Hauge (1990:11) sier at et lovbrudd består av to elementer; en handling og en lovbestemmelse som setter straff for handlingen. Den kriminelle handlingen forutsetter en lov som definerer handlingen som straffbar. En person kan begå en handling som er i strid med loven, uten at han selv eller andre opplever den som et lovbrudd. Dersom vedkommende selv opplever handlingen som et lovbrudd vil det ha forholdsvis små konsekvenser, så lenge det ikke blir

stemplet som et lovbrudd. Men så fort handlingen stemples som lovbrudd, vil dette medføre konsekvenser for den det gjelder (Hauge, 1990).

Kriminelle handlinger blir betraktet som brudd på etablerte normer og regler for hva som er akseptert i et samfunn. Men *"Det som er kriminelt i et land trenger ikke å være det i et annet. Det som er en mindre forseelse i et land, kan bli kategorisert som en grov forbrytelse i et annet"* (Hammerlin m.fl. 1995:95). Det finnes mange ulike definisjoner på kriminalitet. Hovedsaklig kan man si at: *"En kriminell handling er atferd som er i strid med formelle lovbestemmelser, og som kvalifiserer til straff som ilegges av en domstol "* (Schiefløe, 2003:360). Handlingens alvorlighetsgrad er følgelig avgjørende for hvor strengt en person vil straffes.

Hauge (1990) bruker Durkheim som utgangspunkt når han forklarer kriminalitetens funksjon i et samfunn. For at samfunnet skal bestå mener han det er nødvendig med viss mengde kriminalitet, da denne opprettholder en kollektiv solidaritet blant de lovlydige. Et samfunn kan likevel ikke tåle ubegrenset kriminalitet, før den kollektive bevisstheten svekkes. Ved at vi straffer kriminalitet markerer vi hvor samfunnets grenser går (Hauge, 1990).

I løpet av livet vil de fleste mennesker begå handlinger som kan være i konflikt med normer og formelle lover i samfunnet. Men det er ikke nødvendigvis slik at man i alle tilfeller vil bli stemplet som kriminell. Det er en kombinasjon av omgivelsenes reaksjoner og individets selvbilde som utgjør de viktigste skillene. Dersom andre betrakter en person som kriminell, kan dette medføre at en med tiden også vil oppfatte seg selv som det (Schiefløe, 2003). Teoretikere innenfor stemplingsperspektivet mener at utviklingen av kriminalitet er en prosess der ulike elementer har betydning. I det en person blir stemplet som kriminell, vil dette kunne medføre at omgivelsene endrer sitt syn på vedkommende (Hauge, 1990). Lemert bruker primære og sekundære avvik som en forklaring på denne utviklingen. I det primære avvik opplever man sin egen atferd som normal. Det sekundære avviket dreier seg om handlinger som utøves etter en har godtatt rollen som kriminell. Overgangen fra det primære til det sekundære avvik kjennetegnes av at omgivelsene med tiden vil betrakte og behandle personen som en avviker (Lemert i Schiefløe, 2003). Ungdommer er ofte mer mottakelig når det gjelder å ta til seg reaksjoner som stemplingen medfører, derfor er de ofte spesielt utsatt (Bunkholdt, 2000). Stemplingsprosessen kan av mange innvandrere oppleves som forsterket på grunn av deres hudfarge. Det kan dreie seg om at innvandrere på grunn av hudfarge forventes å være

mer kriminelle, eller at eventuell avvikende atferd av innvandrere gis mindre toleranse, grunnet deres hudfarge.

Det finnes mange ulike årsaker til kriminalitet og utvikling av forskjellige former for asosial atferd. Noen av forklaringene vektlegger egenskapene til det enkelte individ, manglende grensesetting, behovet for spenning og mangel på evne til å føle empati. Andre forklaringer er strukturelt betingede. Disse handler om sosial fattigdom, dårlige hjemmeforhold, problemer på skolen og antisosiale subkulturer i ungdomsmiljøet (Heggen & Øia, 2005). Hauge (1990) underbygger også denne tankerekken når han forklarer kriminalitet. Han viser til tre ulike nivåer, der det første er *individnivået* som baserer seg på kjennetegn ved individet. Den andre er *gruppenivået*, som viser til kjennetegn ved det sosiale miljøet. Det siste er *samfunnsnivået*, der kjennetegnene ved samfunnet blir del av forklaringen til kriminalitet (Hauge, 1990).

3. Empirisk bakgrunn & metode

I dette forskningsprosjektet har vi valgt å benytte oss av *kvalitativ metode*. Metode er et redskap vi benytter når vi skal samle inn data; altså den informasjonen vi trenger til undersøkelsen (Dalland, 2007). Når vi foretar forskning innen samfunnsvitenskapene bruker vi samfunnsvitenskapelig metode. *Samfunnsvitenskapelig metode dreier seg om hvordan vi skal gå fram for å få informasjon om den sosiale virkeligheten, og ikke minst hvordan denne informasjonen skal analyseres, og hva den forteller oss om samfunnsmessige forhold og prosesser* (Johannessen m.fl. 2010:29). Siden samfunnsforskningens studiefelt er mennesker, er dette et felt som er under kontinuerlig endring. Innenfor samfunnsvitenskapelig metodelære opererer en henholdsvis med *kvalitative* - og *kvantitative metoder* (Johannessen m.fl. 2010).

Kvalitativ metode kan brukes i forskningsprosjekter der en skal undersøke fenomener en ikke kjenner så godt, og som det kanskje er forsket lite på tidligere. Kvalitativ metode egner seg hvis en ønsker å få innblikk i meningen bak menneskers handlinger. Her er en opptatt av å få fylldige beskrivelser av fenomenet. Metoden egner seg godt til å få frem meningsaspekter og går i dybden på årsaksforklaringer. Men metoden gir begrenset mulighet til generalisering og mindre grad av reliabilitet, da forskningen baseres på færre informanter, i motsetning til kvantitativ metode. Hovedsaklig er det fire ulike måter å samle inn kvalitative data på; intervjuer med åpne spørsmål, direkte observasjoner, skrevne dokumenter, som brev og dagbøker, og lyd- og billedmateriale (Johannessen m.fl. 2010).

Kvantitative metoder sies å forske på det som er tellbart og samler kunnskap om fenomener som allerede har skjedd. Vi har forskjellige måter å innskaffe kvantitative data. Spørreskjema, også kalt *surveyer*, er imidlertid mest brukt. Kvantitativ metode benyttes der formålet med forskningen er å generalisere statistiske funn eller resultater. Man er opptatt av å se om funnene kan generaliseres og slik representere et utsnitt av virkeligheten. Metoden forutsetter imidlertid at forskeren kan en del om emnet på forhånd, da utforming av spørreskjema krever kunnskap om emnet. Kvantitativ metode opererer med langt flere respondenter, kontra den kvalitative der man vanligvis intervjuer et mindre antall informanter (Johannessen m.fl. 2010).

Da vi stod ovenfor valg av metode var det viktig at vi hadde fokus på å velge den metoden som egnet seg best til å besvare problemstillingen. Problemstillingen som innledningsvis ble presentert er ikke av kvantitativ karakter. Vi er ikke opptatt av å måle fenomenet, men vi ønsker derimot å gå i dybden og finne årsakssammenhenger ved å intervjuer fagfolk. Informasjonen vi søker etter, vil derfor best mulig kunne innhentes gjennom intervjuer. Kvalitativ metode fremstod derfor som mest hensiktsmessig i vårt forskningsprosjekt.

Vi valgte å benytte oss av semistrukturerte intervjuer i vårt forskningsprosjekt. Halvorsen (2008:137) påpeker at denne metoden er spesielt relevant dersom forskeren er interessert i fenomener som allerede har hendt, er av privat karakter, eller som forskeren ikke har mulighet til å observere. Den semistrukturerte intervjuformen kjennetegnes av at forskeren på forhånd har laget en intervjuguide med spørsmål han ønsker å stille. Selv om spørsmålene i intervjuguiden har en slags rekkefølge, kan man vike litt fra denne dersom det blir naturlig i samtale med informantene. Semistrukturerte intervjuer har åpne svaralternativer, der informanten selv utformer svaret (Johannessen m.fl. 2010). Denne intervjuformen fremstod som mest hensiktsmessig og praktisk for oss, da den er fleksibel. Slik stod vi også fritt til å stille tilleggsspørsmål dersom vi følte behov for det. I tillegg hadde vi mulighet til å justere intervjuguiden, dersom vi skulle oppleve at noen av teamene var uaktuelle eller hadde blitt oversett (Dalland, 2009).

3.1 Utvalgsstrategi

I kvalitative undersøkelser har rekrutteringen av informantene et klart mål. Vi har foretatt en strategisk utvelgelse av informanter, dette var nødvendig for å få samlet inn data som kunne besvare vår problemstilling. Deretter valgte vi ut personer fra målgruppen som vi ønsket skulle delta i undersøkelsen (Johannessen m.fl. 2010). I forhold til perspektivet vi har valgt å innta og oppgavens problemstilling, måtte vi forta intervju av fagfolk som hadde erfaring med denne ungdomsgruppen. Vi valgte derfor fagpersoner som arbeider med ungdom som av ulike årsaker befinner seg i en bekymringverdig situasjon. Problematikken rundt disse ungdommene knytter seg i all hovedsak til kriminalitet.

Siden vi i startfasen ikke hadde inngående kunnskap om hvordan fagfolk arbeidet med målgruppen, ble vi nødt til å forhøre oss nærmere. Det finnes mange ulike instanser som arbeider med målgruppen. Hvordan arbeidet er organisert og lagt opp vil variere ut i fra hvor i landet en befinner seg. Derfor bestemte vi oss for å supplere med snøballmetoden. Snøballmetoden handler om at informanter rekrutteres ved at forskeren forhører seg med personer som kan mye om temaet som undersøkes. Slik vil man få tips om hvem som kan være aktuell å intervju (Johannessen, m.fl. 2010). Snøballmetoden åpnet opp for at vi gjennom erfarne fagfolk fikk råd om hvem som kunne gi oss mest informasjon ut fra vår problemstilling.

Vi forventet ikke at fagfolkene skulle gi oss et oversiktsbilde angående ikke-vestlig innvandrerungdom. Ettersom informantene arbeider ulikt med ungdommene og møter dem i forskjellige kontekster, vil dette ha betydning for hvilken forståelse og syn de har på gruppen. Erfaringen de har opparbeidet seg med ungdommene og opplevelsene av denne, antok vi ville bli fremtredende i møte med informantene. For oss var det sentralt at yrkesutøverne skulle gi oss et innblikk i deres faglige forståelse av de unge ut fra sin posisjon. Det vi var interessert i var å få en forståelse av informantens syn på utfordringer i arbeidet med ikke-vestlige innvandrerungdommer. Med deres kompetanse hadde vi en forhåpning om at det ville bli lettere å finne frem til forhold som kunne være felles for målgruppen.

Videre vektla vi at informantene skulle ha ulike utdanninger, dette for å frem et tverrfaglig perspektiv i oppgaven. Profesjoner har ofte forskjellig fokus, og gjennom oppgaven ønsker vi å kunne gjengi deres ulike syn og forståelse av emnet. Med dette ønsker vi å belyse teamet med utgangspunkt i en flerfaglig forståelse. Dessuten er tverrfaglighet svært sentralt i sosialt arbeid og noe vi må forholde oss til når vi skal ut i yrkeslivet.

3.2 Presentasjon av innvandrerguppen & informantene i byen

Den nyeste informasjonen vi har klart å oppdrive er fra Statistisk Sentralbyrå, 2008. Denne tilsier at ikke-vestlige innvandrere i 2008 utgjorde 3,6 prosent av det totale innbyggertallet i byen. Til sammenligning utgjorde ikke-vestlige innvandrere totalt 21 prosent av innbyggertallet i Oslo (www.ssb.no). Innvandrerguppen som lever i byen studien foretas, vil demografisk sett derfor se annerledes ut enn i byer med høyere innbyggertall. Dette er noe leseren må ha i tankene videre gjennom oppgaven. Vi foretok tre intervjuer til denne studien. Alle informantene har lang erfaring med forebyggende ungdomsarbeid. Den første informanten er utdannet lærer og har over lengre tid arbeidet ved en barneskole og deretter som rektor. I dag arbeider han som koordinator i et kriminalforebyggende tiltak. Hans arbeid består i å følge opp ungdom som det er knyttet bekymring til, eller som har begått straffbare handlinger. Den andre informanten er en kvinnelig politibetjent. Hun er i dag leder av et ungdomsteam, som er underlagt kriminalomsorgen. Ungdomsteamet er rettet mot ungdom under 18 år. Vår tredje informant er megler, og leder av Konfliktrådet i intervjubyen. Hun har arbeidet med forebygging av konflikter i 13 år. Hun hadde ingen relevant utdanning før hun startet i sin stilling. Men hun har i ettertid tatt ett studie ved høgskolen, som omhandler kommunikasjon og sosiale ferdigheter.

Innvandrerungdommene møter informantene våre av ulike årsaker. Det kan være ungdommer som står i faresonen til å utvikle et kriminelt livsmønster eller rusmisbruk. Det kan også dreie seg om at de allerede har fått en dom for ett eller flere lovbrudd. Informantene har et forebyggende fokus i sitt arbeid. De skal forhindre at ungdom som debutterer kriminelt, får rom til å videreutvikle en slik problematferd. Tiltakene som informantene tilbyr kan være alternativ til annen straff, eller pådømmes som en del av en annen straff. Når informantene arbeider med ungdommen, innebærer dette også at de har et tett samarbeid med deres foreldre eller eventuelle andre omsorgspersoner. Selv om alle informantene arbeider med forebyggende arbeid, har de likevel ulike roller. Vi ønsker derfor å gi leseren en kort oppsummering av hvordan informantene arbeider.

Koordinatorens arbeid består i å koordinere tverrfaglig etatsarbeid rundt ungdommer som har brutt loven eller som har en foruroligende atferdsproblematikk. Som en del av opplegget, får hver ungdom opprettet en ansvarsgruppe. Denne gruppen kan bestå av: Foreldre, lærere, fritidsledere eller andre nære støttepersoner. Her arrangeres det møter en gang i måneden innenfor en tidsbestemt kontraktperiode. Politibetjentens arbeid baserer seg på å foreta avhør,

motta anmeldelser og følge opp straffesaker. Hun følger også opp bekymringsmeldinger og videreformidler bekymring til andre etater innenfor hjelpeapparatet. Lederen av Konfliktrådet skal i sitt daglige arbeid ivareta meglerrollen. Vanligvis dreier det seg om to parter som det har oppstått en konflikt i mellom. Megleren har en upartisk posisjon i møte med partene. Konfliktrådet skal hjelpe partene til forsoning i saker der det har oppstått en tvist. Det kan blant annet dreie seg om saker som tyveri, trusler, hærverk, innbrudd og legemsfornærmelser.

3.3 Ethiske sider ved forskningsprosjektet

Formålet med forskningsetikk er å gjøre samfunnet og forskere spesielt, bevisst på etiske problemstillinger som forskningen medbringer. For at forskningen ikke skal skje på bekostning av enkeltpersoners integritet og velferd, beskytter forskningsetikken enkeltindivider og deltakere i forskningsprosjekter. Den sørger også for at forskningen følger de verdier og moralske krav som samfunnet setter (Dalland:2007 & www.oslo-universitetssykehus.no).

Allerede i starten av prosjektet ble vi nødt til å vurdere ulike etiske forhold ved forskningen vår. Selv om det hadde vært spennende å intervju noen av de ungdommene som fagfolkene arbeider med, har vi hatt flere betenkeligheter ved dette. Dette fordi temaet vi skal ta opp kan oppleves som vanskelig å prate om og være belastende for dem det gjelder. Intervjuene ville berørt personlige forhold, som kunne blitt problematiske for informantene. De etiske forholdene ble avgjørende for hvordan vi vinklet problemstillingen vår. Derfor kom vi frem til at det var mest fornuftig og etisk forsvarlig at fagfolk fortalte oss om sine erfaringer.

3.4 Intervjuguidens utforming

Vi bestemte oss for å investere en del tid i å lage en god intervjuguide, denne finnes også som vedlegg i oppgaven. Intervjuguiden skulle danne utgangspunkt for hoveddelen av bacheloroppgaven. Derfor var vi nøye med utvelgelsen av spørsmål. Problemstillingen hadde en ledende rolle under utformingen av dem og vi hadde fokus på at vi ikke valgte spørsmål som var utenfor tema. Det var viktig å forme spørsmålene så lettfattelige og konkrete som mulig. Dette for å unngå misforståelser under intervjuet og for å få svar på det vi var interessert i. Vi fant også ut at det var gunstig dersom guiden hadde en god oppbygning. Vi

tenkte nøye gjennom rekkefølgen på spørsmålene og hadde fokus på at guiden skulle fungere godt i intervju med informantene. Derfor delte vi den opp i hovedemner med underordnede spørsmål. Det første emnet handlet om forhold rundt den unge innvandreren, herunder sosiale forhold som skole, familie og fritid. Det neste emnet handlet om kriminalitet. Det tredje handlet om kjønn. Deretter kom psykisk helse og rus. Det avsluttende emnet handlet om informantens arbeid med de ikke-vestlige. Vi tenkte at oppbygningen også skulle være slik at den ble fordelaktig når vi skulle ta fatt på det videre analysearbeidet.

Informantene ble kontaktet via telefon for å avklare det konkrete tidspunkt og stedet for intervjuet. Deretter sendte vi dem en e- post som inneholdt utfyllende informasjon om prosjektet, samt samtykkeerklæringen for deltakelsen. Vi ble enige om at det ikke ville være hensiktsmessig å gi informantene intervjuguiden i forkant av intervjuet. Vi ønsket at intervjuet skulle oppleves som en samtale omkring vårt tema. Dessuten ville vi ikke at informantene skulle få mulighet til å konstruere svar på forhånd, siden vi var interessert i deres ærlige og umiddelbare tanker om emnet.

3.5 Analyseprosessen

I forhold til analyseprosessen brukte vi intervjuguiden som kodeskjema, der spørsmålene fra intervjuguiden ble regnet som "kodene". Vi la inn informasjonen i et kodeskjema, der vi kunne sammenligne utsagnene til informantene mot hverandre. Dette gjorde analyseprosessen mer oversiktlig. Det neste steget i prosessen var å fortolke dataene fra intervjuene. Her gjaldt det å trekke ut de viktigste emnene fra intervjuene. Vi måtte finne gode sitater, diskutere disse og eventuelt underbygge dem med passende teori. Oppgaven vår som forskere, ble å fortolke informantenes fortolkninger. Når vi analyserte og tolket intervjuene skjedde det en "dobbelt hermeneutisk" prosess. Dette fordi vi gjennom bearbeidelsen av materialet, fortolket det informantene allerede hadde fortolket. Vi gjennomførte også en kombinasjon av deduktiv og induktiv metode. Den var deduktiv fordi vi her deduserte, eller foretok en utledning fra det generelle til det konkrete. Metoden er også induktiv, da vi trakk slutninger fra det spesielle til det mer allmenne (Johannessen m.fl. 2010). Dataene som ble samlet inn gjennom intervju, viser informantenes subjektive fortolkninger. Da vi bearbeidet materialet valgte vi noen steder å bruke direkte sitater, for å vise til sentrale poeng. Andre ganger sammenfattet vi selv det informantene hadde sagt.

3.6 Drøfting av validitet, reliabilitet & overførbarhet

Validitet handler om relevans og gyldighet. Det handler om at det som måles må være relevant for problemstillingen som undersøkes. Når vi vurderer validiteten handler det om at tolkningene som vi har kommet frem til, også er gyldige i forhold til virkeligheten som er studert. I kvalitativ metode er validitet sentralt i forhold til tolkningen av data og gyldigheten av de tolkningene vi har kommet frem til (Thagaard, 2009).

I all forskning er datas pålitelighet et grunnleggende spørsmål. Forskningsfeltet betegner dette som reliabilitet. Det handler om at målingene som foretas, må utføres korrekt og knytter seg til nøyaktigheten av undersøkelsens data (Dalland, 2007 & Johannessen m.fl. 2010). Høy reliabilitet sikrer at data er pålitelige og gjør dem best egnet til å belyse vitenskapelige problemstillinger (Halvorsen, 2008). Dersom flere forskere har tatt utgangspunkt i samme fenomen, og har kommet frem til samme resultat, bekrefter dette høy reliabilitet (Johannessen m.fl. 2010). Når vi vurderer om resultater fra et forskningsprosjekt kan videreføres til å gjelde liknende fenomener, snakker man om overførbarhet. En undersøkelses overførbarhet handler om hvorvidt en lykkes i å etablere begreper, fortolkninger, beskrivelser og forklaringer som også kan være nyttige på andre områder som studeres (Johannessen m.fl. 2010).

Siden vi i dette forskningsprosjektet bare har intervjuet tre fagpersoner, har dette gitt oss et noe begrenset utvalg. Til tross for dette kan informantene trolig trekke frem problematiske eller utfordrende forhold, som også kan gjelde for flere som arbeider med denne gruppen. Her må vi imidlertid understreke at innvandrerguppen vi snakker om, møter fagfolkene under helt spesielle forutsetninger. Dette betyr at forholdene vi trekker frem, ikke vil gjelde for innvandrerguppen i sin helhet. Det må også tas med i betraktningen at fagfolkene på grunn av lokalitet, ikke arbeider med storby problematikk. Selv om informantene våre har lang erfaring fra arbeid med ungdom, har de noe begrensede erfaringer i forhold til innvandrerguppen. Dette skyldes gruppens lave representasjon i byen.

3.7 Metodiske refleksjoner

Vi vil nå rette et kritisk blikk mot utførelsen av dette forskningsprosjektet. I forhold til intervjuguiden opplevde vi at det var unødvendig å stille et åpningsspørsmål der informantene skulle komme med generelle betraktninger omkring emnet. Dette gjorde at vi fikk mye informasjon i starten, noe som førte til at mange av de kommende spørsmålene ble overflødige. Uttalelsene til informantene var preget av deres posisjon og arbeidet de utførte i

forhold til ungdommene. Dette førte til at de hadde spesielt god kunnskap om emnene som de var i befatning med gjennom arbeidet sitt. Hvor lenge etatene var i kontakt med ungdommene mener vi også hadde betydning for informantenes utsagn. Konfliktrådet foretok i hovedsak enkeltmøter. Mens Ungdomsteamet og Felles Ansvar arbeidet med ungdommen over en tidsbegrenset periode. De sistnevnte etatene kunne utdype mer om sosiale forhold rundt den unge. Men for Konfliktrådet var ikke dette interessant i arbeidet, da den konkrete konflikten var i fokus for dem. Dette gjorde at informanten fra Konfliktrådet flere ganger ikke kunne besvare spørsmålene som handlet om bakenforliggende kjennskap til ungdomsgruppen. Dersom prosjektperioden hadde vært litt lenger, ville vi vurdert å trekke inn en annen informant. Vi mener ikke med dette å si at informantens utsagn ikke var verdifull. Men vi ville heller prioritert en fagperson som møter ungdommen over et lengre tidsrom.

Slik vi ser det kan fagfolkenes relativt kortvarige møter og forhold til disse ungdommene, ha ført til at de kommende funnene utgjorde de største utfordringene. Vi ser for oss at en mer omfattende studie kunne ha frembrakt forhold utover dem som vil bli belyst i denne oppgaven. I tillegg ville en mer omfattende undersøkelse bidratt til å belyse problemstillingen med en større faglig variasjon og perspektiv.

4. Empiri & Analyse

Empirien som vi nå skal presentere er basert på informantenes arbeidserfaringer med innvandrerungdommene. Fokuset er hvilke felles utfordringer og problemer fagfolk opplever i arbeidet med denne gruppen. Informantene våre møter ungdommene i unntakstilfeller. Dette er ungdommer som befinner seg i en problematisk situasjon, som gjør at det er knyttet bekymring til dem. Informantenes opplevelser knytter seg til nettopp denne spesielle konteksten. Vi ønsker å gjøre leseren oppmerksom på at forholdene vi kommer til å belyse kun er gjeldene for en mindre andel av landets innvandrerungdommer. Siden intervjuene er foretatt i en småby, er det forholdsvis få ikke-vestlige som er bosatt på dette stedet.

Når vi nå presenterer våre funn og refererer til informantenes utsagn, vil vi benytte deres yrkestittel. Med dette ønsker vi at leseren skal bli bevisst på hvilket informantutsagn som blir diskutert. Dette vil forhåpentligvis også føre til at leseren får en forståelse av at informantene ser ting fra ulike synsvinkler, basert på sin posisjon og rolle i arbeidet med ungdommen.

4.1 Språk som grunnlag for kriminalitet

Gjennom intervjuene viste det seg at språklige utfordringer til stadighet var et tilbakevendende tema. Dette overrasket oss, da vi hadde sett for oss at informantene kom til å vektlegge kulturelle forskjeller som utgangspunkt for utfordringer i arbeidet med innvandrerungdommene. Imidlertid kom det frem at informantene opplever at språklige problemer er en utfordring i møte med de ikke-vestlige. I dette tilfellet dreier det seg spesielt om ungdommer som ikke har bodd så lenge i landet. Siden informantene vektla språklige forhold i flere av de viktigste emnene som vi var innom under intervjuene, vil dette være gjennom synlig oppgaven vår.

I vår problemstilling har vi et spesielt fokus på innvandrerungdom som begår kriminelle handlinger og som får støtte for sin atferd fra hjelpeapparatet. Vi ønsker derfor å gå nærmere inn på faktorer, som informantene mener har betydning for unge ikke-vestlige som begår kriminelle handlinger. Gjennom informantenes utsagn, er det fremtredende at språklige misforståelser ofte er en av de viktigste bakenforliggende årsakene, til at de unge ikke-vestlige har kommet i konflikt med lovverket. Dette er noe som vi ønsker å belyse i denne delen av oppgaven. Foruten om språket, vil vi også berette om andre forhold som danner grunnlag for utfordringer og problemer med denne gruppen.

Innledningsvis vil vi gå inn på hvem lovbrysterne er og hva som kjennetegner dem, ifølge informantene. Deretter vil vi formidle informantenes syn knyttet til hvilken kriminalitet innvandrerrunddommen utøver, og deres antagelser om hvilke motiver som ligger til grunn for lovbruddene. Informantenes forklaringer vil danne utgangspunkt for de forholdene som vil fokuseres i denne delen. Videre vil vi gjøre leseren bevisst på at det gis en presentasjon av informantenes subjektive erfaringer og forståelse av ungdommene. Det er ikke vår intensjon å skape et oversiktsbilde over hvordan disse ungdommene blir presentert eller hvordan forholdene rundt denne gruppen *faktisk* er.

Hvem er så disse ikke-vestlige som begår kriminelle handlinger? Dette spørsmålet ga oss mange ulike svar, men det var enighet i forhold til ett punkt; de er som regel gutter. Det var enighet blant informantene om at det vanligvis ikke dreier seg om en entydig ungdomsgruppe. Det er blandede grupper, som ofte har tilfelles at de ikke er etnisk norske. Like interesser er noe som binder mange av dem sammen. I byen stammer et flertall av innvandrerne fra Kurdistan, Somalia, Iran, Irak og Nord- Afrika. Informantene forteller at de ikke-vestlige ungdommene som regel oppholder seg i sentrumsområdet og at det vanligvis er her de lovstridige handlingene blir begått.

4.1.1 Når innvandrerrunddom kommer på kant med loven

Informantene uttrykker at vold er den vanligste kriminalitetsformen i byen. Politibetjenten uttrykker at terskelen for å utøve grovere vold synes å være noe lavere hos de ikke-vestlige ungdommene. Når hun forteller om forskjeller i forhold til hvilken kriminalitet unge ikke-vestlige gutter begår kontra etnisk norske, sier hun:

I forhold til hva de faktisk gjør og finner på er det veldig likt i forhold til etniske nordmenn. Men kanskje en liten overvekt på hærverk og vold blant de ikke-vestlige. Slagsmål og trusler... Og trusler ja! Det er faktisk litt sånn spesielt! Det er nok litt ulik kriminalitet, ja. Vi har hatt tilfeller med noen innvandrere i byen her, som har gått med knivblad på innsiden av jakkeermet. De har rispet opp andre. Jeg vil nok si at de i enkelte tilfeller har noe lavere terskel til å bruke grovere vold ja. Nå er det jo slik at innvandrerne også er mer synlige i bybildet og blant skolekamerater og ovenfor andre. Det er akkurat som det er en generasjonskløft i innvandrerrfamilien mellom ungdommene og foreldregruppen i forhold til det å begå kriminalitet.

Utsagnet forteller oss at ikke-vestlige gutter er overrepresentert når det gjelder hærverk og vold. Hun mener også at slagsmål og trusler utmerker seg som en spesielt fremtredende

kriminalitetsform blant de ikke-vestlige. Videre har hun et inntrykk av at innvandrerne noen ganger har en lavere terskel når det gjelder å utøve grovere vold. At vold er den kriminalitetsformen som går mest igjen blant andre generasjons innvandrere viser også Øia i sin forskningsrapport - *Innvandrerungdom - marginalisering og utvikling av problematferd*. De er i større grad voldeligere, uavhengig av hvor de kommer fra i verden (Øia, 2000). Samtidig virker det som at politibetjenten mener at innvandrerne kanskje oftere blir oppdaget, siden de er mer synlige i bybildet. Antageligvis mener hun at de ikke-vestlige i større grad enn etnisk norsk ungdom, faller i fare for å bli tatt for kriminaliteten de begår. Dermed kan en av årsakene til deres overrepresentasjon være at de i større grad blir utsatt for kontroll. Sjansen for at politiet oppdager straffbare forhold, kan derfor være noe større i forhold til ikke-vestlige ungdommer. Informanten forteller avslutningsvis at hun opplever en generasjonskløft mellom innvandrerforeldrene og ungdommene. Med dette mener hun at ikke-vestlige ungdommer er hyppigere representert, enn foreldrene når det gjelder å begå kriminelle handlinger. Vi er her oppmerksom på at informanten også trekker inn trusler som et typisk trekk ved den kriminaliteten unge ikke-vestlige begår. Dette er imidlertid noe vi vil komme tilbake til senere.

4.1.2 Guttene topper kriminalstatistikken

I faglitteraturen har det vært et fremtredende trekk at gutter er overrepresentert i kriminalitetsbildet. I denne sammenheng undret vi oss over hvorfor dette var tilfellet. Derfor spurte vi informantene om de hadde noen tanker om hvorfor guttene topper kriminalstatistikken. Koordinatoren fortalte:

Jeg tror det ofte er gutter fordi oppdragelsen endrer seg en del, spesielt når de nærmer seg puberteten. Jentene får det mye strengere, mens guttene ofte får friere tøyler. Dette gir dem større rom til å få prøvd ut forskjellige ting og være med på mer. Dette kan ofte føre til at de havner i trøbbel. De som da ender opp med å møte meg, har brukt denne friheten på en "feil" måte.

Politibetjenten mener at det også har noe å gjøre med:

Andre roller og forventninger i forhold til kvinner i andre kulturer. I forhold til mødre, så har de jo sin posisjon i hjemmet. Veldig mange innvandrerjenter er jo ekstremt skoleflinke. De står veldig på for å tilpasse seg både hjemme og ute. Guttene er mer ute av hjemmet, og har kanskje fri flyt i forhold til det. De lever ikke under fullt så kontrollerte forhold og har en annen sosial omgang med sine jevnaldrende. Dette er jo

for så vidt ikke noe oppsiktsvekkende, det ser vi jo nordmenn sett under ett også. Det er færre jenter som begår kriminalitet enn gutter.

Megleren sier følgende:

Jeg tror at gutter og jenter er forskjellige. Jeg tror at vi er født forskjellig. Jenter og gutter håndterer konflikter og utfordringer på forskjellige måter. Mens guttene er mer fysiske, er jentene ofte styggere verbalt og psykisk, når de føler aggresjon, sinne og sjalusi.

Vi ser her at koordinatoren og politibetjenten vektlegger betydning av kultur og ulik oppdragelse, som en slags forklaring på hvorfor ikke-vestlige gutter topper kriminalstatistikken i forhold til jenter. At guttene er overrepresentert i kriminalitet er for så vidt et trekk blant etniske nordmenn også, forteller politibetjenten. Men dette er også gjeldende for alle nasjonaliteter. Årsakene til dette kan selvfølgelig være mange. Noen forklaringer baserer seg på en forståelse om at ulik biologi hos kjønnene er en årsak. Megleren viser til en slik forklaring av fenomenet. Hun mener at jenter og gutter fra naturen av er født fysisk forskjellige og dermed har ulikt grunnlag til å håndtere konflikter. Koordinatoren og politibetjenten tenker at ulik oppdragelse knyttet til kjønn, spiller en betydelig rolle i denne sammenheng. Oppsummert mener disse to informantene at det er et trekk at guttene gis mer frihet til å kunne oppholde seg utenfor hjemmet. Jentenes oppdragelse derimot, er i større grad preget av kontroll. Dette er sammenfallende med det Barneombudet rapporterer om muslimske familier. I muslimske miljøer baserer oppdragelsen seg på at guttene har en friere oppdragelse enn jentene. Mens guttene har færre plikter å forholde seg til, er jentene i større grad underlagt kontroll. Dette blir spesielt fremtredende når jentene nærmer seg puberteten (www.barneombudet.no). Dette er noe som til en viss grad også er gjenkjennelig i det norske samfunnet.

4.2 Hvilke forhold mener informantene har betydning for at ikke-vestlige begår kriminelle handlinger?

4.2.1 Sosiale forhold; Familie, skole, venner & fritid

Gjennom intervjuene uttrykte informantene en del meninger omkring hvilken betydning familiesituasjonen har for de unge ikke-vestlige. Informantene mener at det er et fremtredende trekk at unge innvandrere som er involvert i kriminalitet, ofte lever under problematiske hjemmeforhold. Videre forteller de at foreldrene ofte har psykiske problemer eller av andre årsaker har vanskeligheter med å ta vare på ungene sine. Mange av disse ungdommene er derfor plassert på institusjon. Andre ganger har det også vært tilfeller med omsorgssvikt. Politibetjenten forteller om problemer knyttet til et strengt regime hjemmet:

Når du ikke gjør det som er i tråd med overhodet i familien, så blir det vold i hjemmet ut av det. Jeg arbeidet med en familie over lengre tid, de levde med vold i mange år. Til slutt fikk de store problemer rundt disse guttene i familien. Veldig vanskelig. Hjemmesituasjonen har helt klart noe å si, tror jeg. Enten på den ene eller andre siden. Enten det at det er stålkontroll gjennom fysisk avstraffelse, eller ønsker å ha det...

Informanten viser her at vold i oppdragelsen kan være et problem i enkelte innvandrerfamilier. Toleransen for utøvelsen av fysisk vold, kan i noen etniske minoritetsfamilier være annerledes enn i norsk kulturell kontekst. I denne sammenheng er det likevel viktig å meddele at vold i oppdragelsen ikke var et ukjent fenomen her til lands. For ikke så altfor lenge siden var familie vold faktisk godtatt og lovlig i Norge (Eide m.fl. 2009)

Informantene påpeker at mange av foreldrene til ungdommene er arbeidsløse, og som følge av dette lever de under trange økonomiske kår. Koordinatoren og politibetjenten forteller også at foreldrene ofte er uvitende om hvilke aktiviteter ungdommen deres foretar seg på fritiden. Mangel på kunnskap om samfunnet ungdommen skal vokse opp i, gjør det vanskelig for foreldrene å vite hva de har å forholde seg til, og hva de eventuelt burde kontrollere. Dessuten er det mange innvandrere som har store familier, og dermed mange barn å ta vare på. Informantene har opplevd at eldre søsken i større grad enn foreldrene har hatt kontroll på hvor deres yngre søsken har oppholdt seg. Informantene tenker at de omtalte forholdene har betydning for hvilken grad foreldrene har kapasitet til å forta en tett oppfølging av barna. Koordinatoren uttrykker dette på en god måte:

Foreldrene har lite kjennskap til hva de gjør. De vet at de er på skolen, på trening og ute med venner. Hva dette innebærer har de egentlig ikke kjennskap til. De har ikke vært ung her og har derfor ofte ingen knagger å henge denne erfaringen på. Nettverket er også lite, det er ingen som kan "sladre" på dem. De kan si hva de vil og det vet disse guttene. Jeg tror det er lettere for meg som er oppvokst i byen. Hvis du hadde vært i byen etter kl 21, når butikkene er stengt - Da vil jeg jo stille noen oppfølgingsspørsmål som for meg blir naturlige. For eksempel: "Men da er jo butikkene stengt!? Var du på kino? Ungdomsklubb?" Når man er ny i landet, er man ikke nødvendigvis like kritisk når ungdommen er i byen, etter at butikkene er stengt. Du slår deg kanskje til ro med at det er butikker der, og at det da må være greit. Det handler om at foreldre burde vite noe om det samfunnet barnet skal vokse opp i, før de kan vite hva de skal kontrollere. Men min erfaring er at foreldrene vil disse ungene vel.

Med dette sitatet viser koordinatoren hvor viktig det er å kjenne til det samfunnet som barnet skal vokse opp i. Informanten tenker at foreldrenes uvitenhet om det norske samfunnet tillater ungdommene en frihet, som de kanskje ikke hadde hatt dersom de hadde vært bedre opplyst. Han peker også på at foreldrene ofte ikke vet hvilke kontrollspørsmål som ville vært naturlige å stille. Han forteller at dette i sin konsekvens kan føre til at ungdommen lettere kan hemmeligholde hva fritiden egentlig brukes til. At foreldrene ikke alltid har god oppfølging på ungdommen, mener koordinatoren ikke handler om at foreldrene ikke ønsker dem vel. Men forholdene som informanten trekker frem gjør det vanskelig for dem å ha en tilstrekkelig god oppfølging av barna. Megleren tilføyer at tilstrekkelige norsk kunnskaper har betydning for hvorvidt foreldrene er i stand til å foreta en tilstrekkelig oppfølging av de unge:

Det er klart at hvis du ikke henger med på språk som verger, så har du jo en kjempe utfordring. Ungdommene som vi har med å gjøre, som ikke er norsk, de er sammen med norske ungdommer. De har jo norske ungdommer som venner. Men kanskje ikke disse foreldrene kjenner disse ungdommene på grunn av språk. Så da klarer de ikke å henge med.

Megleren uttrykker med dette hvor viktig det er at foreldrene kan språket i landet de bor i. Underliggende forteller utsagnet hvor betydningsfullt det er at foreldrene lærer seg det norske språket. Dette vil også gjøre det lettere for dem å følge med på hva ungdommen foretar seg på ulike arenaer.

I intervjuene vektla informantene betydningen av skolen. Det er en viktig arena der ungdommen tilbringer mesteparten av tiden sin. I skolen får den unge mulighet til å utvikle seg, etablere nye vennskap og danne grunnlag for videre fremtid. Hvordan en lykkes i skolesammenheng har også stor betydning for ungdommenes mestings- og selvfølelse. Selv

om de fleste ungdommene opplever utfordringer knyttet til skolen, er problemene innvandreringdommene møter preget av et noe annet innhold enn hos etnisk norske. I forhold til hvordan de ikke-vestlige presterer i skolesammenheng, sier koordinatoren:

Faglig sett gjør de det ikke bra på skolen. Dette gjelder også de norske jeg har fulgt opp. Det er mange som ikke lykkes i skolen. Det blir ofte stilt alt for store krav til ungdommer som ikke kan norsk! Kommer de i ungdomsskolen og tentamen står rett rundt hjørnet er det klart det blir vanskelig... De må gjøre lekser og oppgaveløsning, men de kan ikke norsk. Jeg ser at det blir gjort overgrep! De kommer tillitsfulle, og så mislykkes de. Dette påvirker selvsagt selvtilliten. Selv hos de som virkelig prøver hardt! Så kommer foreldrenes forventninger i tillegg. De lurar på om deres barn er spesielt dårlige eller hva som egentlig er galt. Foreldrene sender jo barna på skolen for at de skal bli flinke. Ofte blir det store hull i forhold til hva de skal mestre. Og så skal de over på videregående... Dette er vanskelig! Det er store faglige utfordringer og mangel på tilrettelegging. Det er mye som kreves og det er mye de forventes å få innsikt i.

Koordinatoren sier her at de unge ikke-vestlige ikke skårer spesielt høyt i skolesammenheng. Informanten mener at skolen ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til at innvandrerne ikke snakker norsk. Tilsynelatende stilles det samme krav til dem som til etnisk norske elever. Det er klart at dette problematiserer innvandrernes forhold til skolen. Noen ganger er det også slik at ungdommene har motivasjon og ønsker å gjøre det godt i skolen, men at skolesystemets forventninger kan forhindre dem i å lykkes. Han mener at forventningene er for høye, og at dette i sin konsekvens kan føre til at innvandreringdommene settes i en vanskelig posisjon. De føler at de ikke klarer å innfri forventningene som stilles, verken fra skolen eller sine foreldre. Mangelen på tilrettelegging fører til ungdommene ikke klarer å holde tritt med de andre elevene. Innvandrerelevene vil som følge av dette ha store vanskeligheter i overgangen til videre utdanning. ”Det er mange av disse som aldri blir en del av den videregående skolen”, legger politibetjenten til. Å ta utdanning er utfordrende i seg selv. Det er mye kunnskap som skal inntas, læres og forstås. Når man i tillegg har vanskeligheter med språket, er det klart at selv den enkleste ting kan fremstå som vanskelig. For fremtiden mener koordinatoren derfor at skolen har en viktig jobb foran seg, der de må sørge for en bedre tilrettelegging av systemet for våre nye landsmenn. Koordinatoren tilføyer:

Noe hjelp må være tilstede for dem. De har jo ikke leksehjelp hjemme. Når det da i tillegg settes forventninger i forhold til språk, faglige prestasjoner, er det vanskelig. Det er bare å tenke på hvor mye lærerne setter seg inn i, når de får inn noen som er funksjonshemmet.

Her viser informanten at det ikke bare er tilstrekkelig med ytterligere tilrettelegging innenfor skolesystemet. Det må også gjøres forbedringer som støtter de unge med det faglige, utover den undervisningen som tilbys. Foreldrene er kanskje ikke kapable til å kunne bistå med den leksehjelpen som de unge har behov for. Dette viser at innvandrerne i noen tilfeller ikke har tilstrekkelig støtte verken i skolen eller i hjemmet.

Da vi spurte hva som kjennetegner de unge ikke-vestlige som er involvert i kriminalitet, fortalte koordinatoren følgende:

Ungdommene jeg møter er ikke nødvendigvis ensomme, jeg vil beskrive dem som "hurragutter". Jeg føler meg veldig trygg på hvem de er på en måte. De er med liksom! De sitter ikke alene på rommet og planlegger. Det er ikke stakkarlige gutter jeg har arbeidet med, tvert imot det er tøffe sjarmører. De har egentlig stort miljø som de omgås på fritiden. De deltar også ofte på fritidsaktiviteter, spiller fotball og slikt. Men ofte er det noen eldre i gjengen, som har begynt å drikke alkohol og som kan ha dårlig innflytelse på dem.

Disse ungdommene kan altså forstås som muntre og sosiale, slik koordinatoren uttrykker det. De er slettes ikke ensomme, men har en stor omgangskrets som de omgås med på fritiden. I tillegg deltar de ofte på fritidsaktiviteter. Videre forteller koordinatoren at det noen ganger er slik at de eldste i vennekretsen har begynt med rus, og at dette kan ha dårlig innflytelse på de ikke-vestlige. Alle informantene mener at jevnaldersmiljøet er av stor betydning for den unges holdninger og handlinger. Megleren mener at jevnaldersmiljøet har en helt avgjørende betydning for hvilke handlinger den unge foretar seg. Politibetjenten forteller at hun ser et skille mellom ikke-vestlige og etnisk norske i forhold til hvem de omgås med på fritiden. Hun opplever at de med lik bakgrunn ofte finner hverandre og at dette i bestemte sammenhenger kan føre til negativ påvirkning. Om dette forteller hun:

Vi kan jo snakke om gutter fra Thailand. Der har vi jo sett et tydelig mønster i forhold til at de stort sett kun omgås hverandre. De finner hverandre, fordi thaimiljøet begynner å bli ganske stort. Det har sikkert noe med identitet å gjøre. De finner venner med samme bakgrunn som seg selv, de søker sammen... Og i dette tilfellet, så har det vært problematisk for det miljøet der. Det har vi jo sett at det har vært.

Her kommer det frem at enkelte etniske grupper i større grad enn andre søker sammen. Videre mener politibetjenten at denne gruppedannelsen har vært uheldig for disse ungdommene. De har hatt dårlig innflytelse på hverandre, noe som igjen har ført til at de har kommet i konflikt med loven.

4.2.2 Når kriminaliteten koker ned til å gjelde en språklig misforståelse

Gjennom intervjuene kom det frem at informantene så en tydelig sammenheng mellom språklige misforståelser og utøvelse av kriminalitet. Språklige misforståelser viste seg ofte å ligge til grunn for konflikter og provokasjoner, som igjen kan lede til at konfrontasjonene oppstår og kriminaliteten blir fremtredende. Som tidligere nevnt er trusler en kriminalitetsform som går igjen blant unge ikke-vestlige. Gjennom politibetjentens uttalelse kommer det frem at:

De truer i fortvilelse med å gjøre forskjellige ting. Dette gjelder uavhengig av alder, egentlig. De skal tenne på her, drepe noen der, ta noen med kniv... Av og til koker det ned til at det bare var en språklig misforståelse, eller at man har sagt noe feil. Kanskje mangler de et større ordforråd? Eller så er det kanskje slik at de har kulturell ballast, eller bakgrunn, som gjør at det ikke er så uvanlig å uttale seg ganske kraftig hvis det er noe. Når de skal uttrykke sinne, så blir det veldig voldsomt. Så der tror jeg vi har en forskjell, der de har lavere terskel for å si hva de skal utsette andre mennesker for.

Gjennom sitatet meddeler informanten at hun opplever at ikke-vestlige ungdommer tar i bruk trusler for å skremme andre. Ofte handler det om at man har blitt provosert eller følt seg krenket. Hun mener at mangel på språklige ferdigheter kan være bakenforliggende årsaker til kriminalitet, da det ved flere tilfeller har vist seg å dreie seg om språklige misforståelser. Hun mener at formuleringsmåter kan ha sammenheng med den kulturen innvandrerne har med seg fra hjemlandet, og at dette er med på å påvirke hvordan de uttaler seg i bestemte sammenhenger. Politibetjenten tror at innvandrerungdommen har lettere for å uttrykke sinne på en kraftigere måte enn etnisk nordmenn. Hennes syn handler derfor om at innvandrerne kan være grovere enn etnisk norske, når det gjelder å fortelle hva de skal utsette andre mennesker for. Slik vi ser det er det ikke nødvendigvis slik at det alltid er innvandrerer som misforstår i alle tilfeller. Det kan like godt handle om gjensidige misforståelser, der nordmenn også feiltolker innvandrernes måte å uttrykke seg på. Men når dette er sagt, kan man ikke se bort ifra at slike trusler i henhold til Norges lover regnes som straffbare. I henhold til Straffeloven er det forbudt å true noen med den hensikt å skulle fremkalle alvorlig frykt.

Koordinatoreren forteller videre:

Vi har jo hatt noen meglingsmøter, der det har vært tydelig at de har misforstått. Ofte er det to parter, som begge har vært fulle. Der han ene sa: "Mordi er ei hore og det er din og!" Så sloss de. Eller så har noen norske ungdommer sagt: "Jeg gikk bare forbi" og han andre oppfattet at han kastet et blick eller rullet på øynene, eller no. Så har en kanskje ikke språk nok til å finne ut av hva det var som skjedde her.

Med dette beretter koordinatoren at språklige misforståelser har ført til konflikter. Slik vi tolker det, forteller han også at misforståelser lettere oppstår under påvirkning av alkohol. Informanten forteller videre at innvandrerne mangler språk til å oppklare misforståelsen på egenhånd. Vi tror at dette i sin konsekvens kan gjøre at provokasjonene blir sterkere og at situasjonen eskalerer.

4.2.3 Innvandrerungdommens forståelse av konsekvenser

I materialet vårt ble det fremtredene at informantene satt inne med en opplevelse av at ikke-vestlige innvandrerungdommer ikke har innsikt i hvilke konsekvenser handlingene deres kan få. Koordinatoren uttrykker:

Det er mye de ikke skjønner er kriminalitet, eller tenker er det. Som det å drikke på offentlig sted for eksempel. Det er jo ikke sikkert at de tenker at dette kan føre til en straffesak. Ting som kanskje er ment for moro skyld, kan det plutselig bli en straffesak av. De er klar over at dette ikke er lov, men vet ikke konsekvensene. Eller det å fyre på et tre, så får de plutselig en straffesak på seg. Eller så prøver man litt hasj, så vet man kanskje ikke hva dette kan føre til. De kjenner nok heller ikke systemet så godt at de kan forhindre det heller.

Koordinatoren uttrykker at de ikke-vestlige i en mangel på tilstrekkelig forståelse, har vanskelig for å vurdere hva som regnes som straffbare handlinger. Dermed kan noe som i deres øyne var en uskyldig handling, egentlig være så alvorlig at den kvalifiserer for straff. Likevel er de unge ikke-vestlige ikke fullstendig uvitende om at deres handlinger er ulovlige. Det handler kanskje om at innvandrerne ikke er like kjent med konsekvensene, som etnisk norske ungdommer. Megleren ser dette fra en litt annen side: *"De har noen ganger kanskje også en større angst for konsekvensene, enn norsk ungdom."* Slik det fremgår av hennes utsagn mener hun at innvandrerungdommene til en viss grad er bevisst hvilke konsekvenser handlingene deres har. Men hun tror at de ikke-vestlige i en annen grad enn etnisk norske, frykter hvilke konsekvenser handlingene kan få for dem. Det kan for eksempel dreie seg om frykt for å bli sendt ut av Norge og tilbake til det opprinnelige hjemlandet.

Politibetjenten viser en ganske annen forståelse enn det de foregående informantene har gitt uttrykk for. Hun mener at ungdommene ofte opplever konsekvensene så milde at de ikke frykter dem:

Jeg tror ikke at straff står i hodet på mange her, og da har du kanskje ikke noen grunn til å la være å gjøre noe på nytt. Det har jo ingen konsekvenser for deg. (...) Du må huske på at mange av disse som kommer hit, har en annen bakgrunn og kanskje alder ikke er et spørsmål engang i forhold til om du kan straffes eller ikke. Det er jo beinharde avstraffelses metoder, sammenlign et fengsel der med et fengsel her. Norge blir nok sett på som et veldig snilt land.

Her gir politibetjenten uttrykk for at konsekvensene som straff innebærer er så milde at de kanskje ikke virker avskrekkende nok. Dermed kan det være slik at de ikke hindrer ungdommene i å begå nye straffbare handlinger. Vi undrer oss om ungdommen på grunn av en mildere reaksjon fra rettsystemet opplever at deres atferd ikke blir slått like hardt ned på som i opprinnelseslandet? Og om dette kan være en forklaring på hvorfor de fortsetter med kriminalitet?

4.2.4 Gjengangere

Mange av de ikke-vestlige som informantene arbeider med er gjengangere i systemet. Informantene forteller at disse ungdommene som regel har vært bosatt i Norge fra de var små. For de fleste gjengangerne er rusmisbruk i form av alkohol eller narkotika, en del av problematikken. Informantene formidler at det blant gjengangerne de møter, er et typisk trekk at ungdommene sliter med omfattende problemer i forhold til livet sitt. De havner ofte inn i en ond sirkel der de gjentar handlingene igjen og igjen, ofte blir det vanskelig å komme seg ut av det. Videre uttrykker informantene at disse ungdommene ofte har et mer avslappet forhold til andre rusmidler utover alkohol. Vanligvis er det snakk om hasj. Koordinatoren gir et godt eksempel på dette:

Jeg har hatt minoritetsspråklige gutter som har røyket hasj, og som har tenkt å fortsette med det. Det har de vært klar på. De kan godt slutte med annen kriminalitet, men de har skjønt at hasj ikke er farlig. Så det har de tenkt å fortsette med.

Informanten meddeler med dette at de ikke-vestlige ungdommene han møter ikke innser at hasj er skadelig, og at de derfor ikke forstår hvorfor det er viktig å slutte med rusmisbruket. Gjengangerne som informantene våre møter er ungdommer som befinner seg i en turbulent

livssituasjon. De har mange omfattende problemer og rusbruket gjør det ekstra vanskelig for dem å komme seg ut av den onde sirkelen.

4.3 Språklige utfordringer

Vi vil nå se nærmere på hvordan informantene opplever at språklige misforståelser er en del av arbeidet med de ikke-vestlige. Videre vil vi komme inn på hvilken betydning tolken har i arbeidet med innvandrerne. Gjennom disse emnene vil betydningen av å ta seg tid bli fremtredene i ulike sammenhenger. Når norskferdigheter ikke kan regnes som en selvfølge, er det viktig at fagfolkene setter av tid til å sikre forståelse hos innvandrerne. Like viktig er det at man tar seg tid til å etablere en god relasjon til klientene, da dette kanskje gjør det enklere for dem å uttrykke sine behov overfor hjelpeapparatet.

4.3.1 Språket danner grunnlag for misforståelser i møte med ikke-vestlige ungdommer

Innvandrerens språklige begrensninger ble av informantene betraktet som en felles utfordring i arbeidet. De språklige utfordringene knytter seg blant annet til forståelse av tiltak som skal følges og gjennomføres. Informantene og ungdommen treffes gjennom arrangerte møter der språket er av stor betydning. Faglige termer, ord og uttrykk er ofte en implisitt del av språket som benyttes i denne arenaen. Innenfor disse rammene oppstår det ofte misforståelser. Dette kan igjen resultere i problemer, som har sitt opphav i noe så elementært som språklige misforståelser. Vi vil nå gå nærmere inn på hva informantene forteller, når de trekker frem språklige misforståelser som en problematikk i arbeidet. Koordinatoren skildrer det slik:

De guttene jeg har hatt her er ganske god i "overflatespråket norsk". De snakker jo flytende. Men når du blir kjent med dem og går litt mer i dybden, merker du at de mangler en del viktige begreper. Det er mange begreper de ikke forstår betydningen av. De får nok mange beskjeder som de egentlig ikke forstår. Når innvandrerne har vært til bekymringssamtale hos politi, vært til avhør eller snakket med lærere, så har det kommet frem at de ikke har hatt forutsetninger til å forstå innholdet i møtene. Det er mange begreper de ikke har noe forhold til. Det å tro at de er god i norsk, selv om de snakker godt norsk, der tror jeg mange fagpersoner faller i fellen.

Informanten forteller her er at ungdommene ikke har problemer med å uttrykke seg på hverdagslig norsk. En komplisert kontekst gjør det ofte vanskelig å få med seg alt innholdet i det som blir sagt. Slik vi tolker det, kan dette føre til at mye fremstår som uklart for dem. Dette kan vanskeliggjøre arbeidet og danne grunnlag for frustrasjon både hos hjelperen og

klientene. I sin konsekvens vil dette kunne forhindre det gode samarbeidet, som er en forutsetning for klientens positive utvikling. I tillegg kan dette også bidra til at arbeidet blir mer tidkrevende, i verste fall stagnerer eller skaper ytterligere problemer. Koordinatoren bringer også frem et viktig poeng, når han hevder at fagpersoner ofte faller i fellen for å anta at innvandrerne er gode i norsk, når de tilsynelatende ser ut til å mestre språket. Her handler det om at fagfolk kanskje setter av for lite tid, eller har et trangt tidsskjema som gjør at de derfor ikke har kapasitet til å kartlegge vedkommendes språklige status i en tilstrekkelig grad. Dette gir fagfolk en utfordring med å finne en balansegang mellom det å ikke undervurdere eller overvurdere klientenes språklige kompetanse. Videre er vanskelige begreper med på å skape avstand mellom fagfolk og klienter. Selv nordmenn kan ha vanskelig for å forstå mange av de faglige begrepene og termene som anvendes, dette til tross for at norsk er morsmålet. På grunnlag av dette ser vi hvor viktig det er at hjelperne er bevisste på å anvende et forståelig språk i arbeid med sine klienter. Følgende kan illustreres med det politibetjenten forteller:

Vi hadde oppfølging på en her som hadde vært igjennom hele systemet (...) Hvor vi satt og snakket om en gjennomføringsplan eller noen ungdomskontrakter. Han satt og smilte og sa: "Ja, ja, ja!" Når vi begynte å stille kontrollspørsmål, så kom det frem at han egentlig ikke skjønnte noen ting.

Politibetjenten forteller at ungdommene enkelte ganger har kommet langt i systemet, og at de ofte står rett før gjennomføringen av et tiltak, før det endelig avdekkes at den unge ikke har hatt tilstrekkelig språkkunnskaper. Dermed har vedkommende ikke hatt forutsetninger for å forstå hva han tidligere har vært igjennom i prosessen. Vi spør oss om dette i sin konsekvens kan føre til at ikke-vestlige ungdommer fremstår som mer problematisk for fagfolk, enn hva de egentlig er? Vi opplever det imidlertid som oppsiktsvekkende at man faktisk kan komme så langt i arbeidsprosessen, før dette oppdages.

Oppsummert trekker informantene frem at språklige begrensninger er en fellesnevner for utfordringene de opplever i møtet med ikke-vestlige. Noen begreper og sammenhenger kan også være spesielt vanskelig å forstå, på grunn av mangel på språklige ferdigheter. Men dette er igjen også forståelig med tanke på deres botid i landet. Fagfolkene har også inntrykk av at de unge ofte ikke innrømmer sine språklige begrensninger. Dette er derfor noe som utmerker seg som spesielt problematisk i arbeidet med gruppen. Gjennom det fagfolkene sier, ser vi at de har et underliggende budskap som meddeler oss hvor viktig det er å sikre at innvandrene faktisk har forstått, til tross for at de tilsynelatende behersker språket. Muligheten til å kunne uttrykke seg på eget morsmål, er ett av privilegiene en mister når man flytter til et fremmed

land (Austveg, 1994). Misforståelser og manglende forutsetninger for kommunikasjon er ofte viktige årsaker til at det blir vanskelig (Schiefløe, 2003).

4.3.2 Tolk som hjelpemiddel

Slik det kommer frem i det foregående, er mangel på språklige ferdigheter med på å vanskeliggjøre arbeidsoppgavene. Tolk er derfor et viktig hjelpemiddel som i denne sammenheng sørger for at innvandrerne får en skikkelig saksbehandling. Informantene våre vektlegger betydningen av å bruke tolk i arbeidet med innvandrere, for å sikre de unge en bedre forståelse og for å hindre at unødige misforståelser oppstår. De har hovedsaklig gode erfaringer med tolketjenesten. Likevel er det ikke alltid slik at dette foregår problemfritt i forhold til klientene. Når de arbeider med ungdommen, innebærer dette også et tett samarbeid med deres foreldre eller eventuelle andre verger. Noen ganger er det slik at innvandrerforeldrene spesielt, ikke vil innrømme at de ikke behersker norsk godt nok. Noen ganger nekter de også å bruke tolk. Dette kan ha mange årsaker, men har i følge informantene trolig sammenheng med skam. Megleren sier det slik:

Jeg tror spesielt vergene opplever det som et nederlag å fortelle at de ikke forstår norsk. Og det er klart at det å bestille tolk, når de sier at de ikke trenger det... Det vil jo være å trække dem på tærne. Så da er det om å ha gode formøter der man informerer og der de føler seg trygg på å si hva de forstår og ikke forstår. Så det er viktig å avdekke deres forståelse av det her på forhånd.

Her viser megleren at innvandrerne ofte kan ha vanskelig for å dele sine problemer, som i denne sammenheng er knyttet til språk. Hun uttrykker hvor viktig det er å ta seg tid til å etablere et forhold til den unge og hans familie, eller eventuelle andre verger. Det handler om de skal føle tillit til hjelpeapparatet, og at det skapes en atmosfære der den unge og deres familie føler seg trygge nok til å åpne seg og fortelle om sine ønsker og behov.

Politibetjenten er av den oppfatning av at mange innvandrere kan ha dårlige erfaringer med autoritetene i hjemlandet. Dette kan føre til at det blir ekstra vanskelig for dem, når det gjelder å etablere tillit til sine hjelpere i Norge. Derfor er det viktig å vise respekt og forståelse for deres situasjon. I denne sammenheng sier koordinatoren:

Vi har jo hatt noen som ikke overhodet vil ha tolk. Da har vi prøvd så godt vi kunne selv. Men det er klart det handler litt om hva saken gjelder. Er det naskeri saker og vært litt frekk i kjeften, så skal vi sikkert klare å ta det i mål. Men er det grov kriminalitet og vi skal svare til påtaleenheten, at det er en straffesak, da er det jo viktig at vi har forstått hverandre. Da tenker jeg spesielt at vi må ha tolk, sånn at det blir troverdig det vi holder på med.

Koordinatoren uttrykker her at han har opplevd møter der vedkommende ikke har ønsket å bruke tolk. Han forteller også at han har utelatt å bruke tolk i noen tilfeller, især der det ikke har dreid seg om alvorlige straffesaker. Med dette har han forsøkt å ivareta innvandrernes ønsker. Det kan tilsynelatende virke som om bruk av tolk ikke primært er knyttet til innvandrernes språklige ferdigheter alene. Bruk av tolk er dermed også avhengig av sakens alvorlighetsgrad. Når det er nødvendig for den videre arbeidsprosessen kan det imidlertid være pålagt å trekke inn tolk, selv om dette måtte være imot innvandrernes ønske. Det handler om at det offentlige setter visse krav når saken kommer på et høyere nivå.

Informantene vektlegger også at det er viktig å gjøre et godt forarbeid før tolkingen. I forkant av tolkingen er det viktig med kartlegging av språk. Det er ikke nok å finne en tolk fra samme land, man må også forsikre seg om at de faktisk snakker samme språk. Videre forteller informantene at det også knytter seg problemer til å finne tolker som ikke er inhabile. Siden noen etniske grupper er såpass små i byen, kan det være problematisk å finne en tolk som vedkommende ikke har kjennskap til. Det er nemlig slik at: *”Familie, medfølgende eller andre tilfeldige personer kan aldri opptre som tolk i det offentliges møte med individet”* (www.tolkeportalen.no). Derfor må informantene ofte ta i bruk telefontolk. Koordinatoren forteller følgende om sin erfaring med telefontolk:

Det er noen miljøer som er så små at de ikke vil bruke en kjent. Det kan være et pinlig tema for eksempel... Men vi har jo telefontolk og de trenger ikke å vite hvem de tolker for. Da vil de ikke gjenkjennes.

Han gir her uttrykk for at han har gode erfaringer med telefontolk. Megleren uttrykker imidlertid at det knytter seg noen utfordringer til telefontolk:

Du ser jo ikke denne tolken. Du ser ikke kroppsspråk, du har ikke blikkontakt, og det kan igjen være en utfordring. Så det med tolk er vanskelig og for å få det bra nok, som en del av møte. Det er en utfordring.

Med dette viser meglere at tolkens manglende fysiske tilstedeværelse, noen ganger oppleves som et forstyrrende element. Her dreier det seg kanskje om at møtet får et upersonlig preg. Ytterligere viser dette også til betydningen av kroppsspråket som underbygger ordets mening. Kroppsspråket er en viktig del av kommunikasjonen mellom mennesker. Kroppsspråket kan være med på å uttrykke følelsene som ligger bak ordene og gi oss detaljer, noe som kan føre til en ytterligere forståelse av samtalen (www.snl.no).

Meglere uttrykker også hvor viktig det er å få avklart tolkens rolle:

Som meglere får vi ikke sikret at tolken oversetter rett det vi sier. Jeg har jo ofte ingen språkforståelse for det språket. Så vi vet ikke om det vi faktisk sier, blir oversatt rett. Når jeg sier en setning, forstår tolken hva jeg mener når jeg sier den setningen, i forhold til den bakgrunnen de har. I fra det landet de kommer ifra. Det er jo heller ikke alle språk som har ord for å forklare de begrepene vi bruker. Så dette er en utfordring...

Meglere uttrykker med dette at det kan være problematisk å vite hvorvidt det hun sier faktisk blir oversatt rett. Eksempelvis er det slik at mange afrikanske språk ofte ikke har ord som er dekkende for de begrepene vi bruker. Dette er noe som kan vanskeliggjøre de fullverdige forklaringene som er nødvendige for å sikre at den unge innvandrereren har forstått. Dette er også en kjent problematikk som mange sosialarbeidere bekrefter. Sosialarbeidere uttrykker at de ofte er i tvil om hvorvidt de faglige uttrykk ble forstått og riktig forklart av tolken. Ofte kan det være slik at fagterminologien som brukes er ukjent for både klient og oversetter. Noen sosialarbeidere uttrykker også at de opplever å miste kontrollen over klientsamtalen. Slik er det spesielt når de har fått tildelt en tolk, der de var usikker på om han kunne forstå eller formidle det de hadde sagt (Kaya m.fl. 2010).

Informantene forteller om utfordringer som handler om tidsbruk. Å bruke tolk krever at man setter av ekstra tid i disse sakene. Politibetjenten sier:

Det er jo alltid litt sånn pes når man må ha med tolk på avhør. Man vet at det vil bli noe ekstra rundt det. Det handler om språkbarrierer. Det er tungvint å foreta avhør gjennom tolk. Det kan være litt sånn: "Åh, nå tar det fire timer i stedet for en". At man kvier seg, fordi man vet at det tar lang tid.

Meglere uttrykker i denne sammenheng:

Møtene tar jo dobbelt så lang tid! Vi har hatt møter der vi hatt to og tre tolker, med forskjellige språk! Dette er kjempe utfordrende. De blir kanskje følelsesmessig

engasjert som parter og blir sint og sier ting. Da sier tolken: "Nei, nei! Du må ikke, du må vente litt for nå må vi oversette!"

Hos begge informantene blir møtenes varighet betraktet som en slags omstendighet i arbeidet. Dette innebærer at de må sette av ekstra tid i møter der innvandrere er involvert. Politibetjenten opplever noen ganger at hun kvier seg for selve gjennomførelsen av møtene, fordi hun mener at disse er tid - og ressurskrevende. Men det er selvfølgelig ikke slik at dette har betydning for, eller påvirker selve gjennomførelsen og håndteringen av disse sakene. Alle anser tolken som et viktig hjelpemiddel for å sikre partenes forståelse. Informantene er enige om at det er viktig å ta i bruk tolk når det er behov for det. I denne sammenheng har koordinatoren et godt eksempel, for når han anser det som spesielt viktig å trekke inn tolk. Han forteller om situasjoner der de unge snakker bedre norsk enn foreldrene sine:

Du skal stå til ansvar for det du har gjort og du skal i tillegg fortelle det til mamma. Så skal du fortelle hva mamma syns om det. Det blir jo veldig mye på den gutten det gjelder. Det er ikke mye rom i hodet for å tenke igjennom hva som egentlig skjer. Jeg tenker at det er urettferdig.

Det at den unge ofte opptrer som tolk, er ikke alltid like heldig. Tolken kan i disse tilfellene, bidra til å lette trykket i situasjonen. Videre kan det også sørge for å hindre en unødig belastning av den unge, som allerede befinner seg i en vanskelig situasjon.

4.4 Oppsummering

Innledningsvis kom vi inn på at guttene topper kriminalstatistikkene i alle land. Informantene mente at innvandrerrunddommene dominer innenfor utøvelsen av hærverk, trusler og vold. Ifølge informantene har sosiale forhold, språklige misforståelser og innvandrernes forståelse av konsekvenser, betydning for utøvelsen av kriminalitet. De mente også at språklige misforståelser utgjør hovedutfordringen i arbeidet med ikke-vestlige ungdommer. Derfor vektlegger de betydningen av å ta seg tid til å trekke inn tolk i arbeidet. Dette er viktig for å hindre at unødvendige problemer oppstår som følge av misforståelser, og for å kunne tilby innvandrerrunddommene en forsvarlig og rettferdig behandling. Som fagfolk er det vår plikt å sørge for at klientene får den hjelpen de har behov for og krav på. Med dette viser vi vedkommende respekt og ivaretar hans verdighet.

5. Oppsummering & Konklusjoner

Vi vil nå avrunde ved å gi leseren vår avsluttende betraktninger og konklusjoner ut fra forskningsmaterialet. I vårt prosjekt har vi undersøkt hvilke felles utfordringer og problemer fagfolk opplever i møte med ikke-vestlige ungdommer, mellom 15-18 år. De unge ikke-vestlige som denne oppaven handler om, befinner seg i unntakssituasjoner der de har kommet i konflikt med loven. Forholdene vi har diskutert er derfor ikke ment å være gjeldende for alle unge med innvandrerbakgrunn, da fleste unge ikke er involvert i en problematikk som knytter seg til kriminalitet.

Gjennom forskningsprosessen har vi sett på utfordringer som fagfolk møter i arbeidet med ikke-vestlige ungdommer. I tillegg har vi kommet frem til en rekke forhold som ifølge fagfolkene, har betydning for at innvandrerungdom begår kriminelle handlinger. Vi vil imidlertid understreke at mye av dette også er gjeldende for etnisk norske ungdommer med lignende problematikk. Gjennom intervjuene kom vi inn på en rekke interessante forklaringer og syn. Men det som viste seg å være felles var at informantene spesielt vektla praktiske forhold som; Språklige utfordringer, tidsbegrensninger og bruk av tolk. Disse forholdene representerte etter informantenes mening store utfordringer i arbeidet med unge ikke-vestlige og deres familie.

“Språk åpner dører og bygger broer, men kan også lage murer og oseaner” (www.laeringsakademiet.no). Sitatet har et viktig budskap og poeng; På den ene siden kan språket åpne dører, og gi oss mulighet til å leve fullverdige, sosiale liv. Men på den andre siden kan språket komplisere og vanskeliggjøre tilværelsen for oss mennesker. Selv om informantene gir uttrykk for at språklige begrensninger er den største utfordringen i møte med de ikke-vestlige, vektlegger de at dette ikke skal hindre dem i å utføre en god saksbehandling i arbeidet. De tar seg derfor tid til å trekke inn tolk, når det er behov.

Mangel på norskferdigheter kan føre til at innvandrerne føler seg tilsidesatt i samfunnet de skal leve i. Språket er en viktig kulturformidler og dessuten også vårt viktigste kommunikasjonsverktøy. Språket er med på å binde aktørene i samfunnet sammen. Felles språk gir mennesker en følelse av identitet og tilhørighet til samfunnet (Schiefløe, 2003). Her ser vi viktigheten av språkets funksjon. Det er betydningsfullt å mestre språket, da dette bidrar til å gi følelsen av identitet og samhold til andre mennesker. Språket er i all hovedsak inngangsporten til samfunnets sosiale arenaer. Mangel på språklige ferdigheter kan føre til at dette blir problematisk for de unge innvandrerne og deres familie. Når en kan språket bidrar

det til at man er bedre utrustet til å håndtere vanskelige situasjoner og utfordringer. Dersom man derimot ikke behersker språket, kan dette være med på å tilbakesette deg i et betraktelig omfang. Dette kan i sin konsekvens føre til at omgivelsene undervurderer deg, eller betrakter en som umoden. Felles språk er viktig i alle situasjoner. Men det tillegges ekstra stor betydning i konteksten informantene møter de unge innvandrerne, noe som også er tydelig gjennom deres utsagn. Det er viktig at man innenfor etater som arbeider med ungdommer som har en slik alvorspregnet problematikk, sørger for å forsikre seg at disse forstår tiltakene og den prosessen de befinner seg i. Vi tenker at dette kan forhindre at unge innvandrere forblir lenger i systemet enn nødvendig, og at de lettere kan få den hjelpen de trenger.

I etterkant av intervjuene overrasket det oss at informantene ikke vektla kulturelle årsaksforklaringer i forhold til utfordringer med innvandrerungdom. Marginalisering ble heller ikke brukt til å forklare forhold vedrørende ungdommenes sosiale situasjon.

Vi opplevde at informantenes utdanning hadde stor betydning når de skulle sette ord på forhold som gjaldt ungdommene. Selv om erfaringer fra flerkulturelt arbeid er nyttig, fremstod informantenes faglige grunnlag som vel så viktig gjennom intervjuene. Vår erfaring var at informantene med relevant utdanning, tilsynelatende hadde et bedre utgangspunkt til å reflektere og diskutere emnene som ble tatt opp.

Gjennom oppgaven gir fagfolkene uttrykk for at en del av forholdene som er trekt frem, også er gjeldende for etnisk norske ungdommer. De opplever ikke tydelige forskjeller når det gjelder faktorer som har betydning for utøvelsen av kriminalitet. Likevel er det fremtredende at arbeidet med unge ikke-vestlige kan kreve noe mer forberedelser, kontra møter med etnisk norske. Som følge av dette kan arbeidssprosessen med klienter som har innvandrerbakgrunn oppleves som mer ressurskrevende. Slik vi forstår informantens utsagn, er det viktigste i møte med innvandrerungdommen at man ikke forhåndsdommer og antar at de er vesentlig forskjellige fra oss. Noe av den viktigste kunnskapen vi har tilegnet oss, er at tilrettelegging før og under møtene er avgjørende for å lykkes i arbeidet med denne klientgruppen.

Hvilken gyldighet har så det vi har kommet frem til? Vi er av den formening at forholdene som vi gjennom dette prosjektet har kommet frem til, kan ha en viss gyldighet. Vi tror at funnene våre kan være gjeldende for andre etater som arbeider med innvandrerungdommene under de samme omstendighetene som våre informanter.

Litteraturliste

- Andreassen, Kristina Kvarv og Dzamarija, Minja Tea. (2010) 2. *Befolkning* [Internett] ssb.no 12. mai 2011. Tilgjengelig fra: http://www.ssb.no/emner/02/sa_innvand/sa119/kap2.pdf [lest 12.05. 2011].
- Austveg, Berit. (1994) *Helsearbeid og innvandrere, Mangfold, sunnhet og sykdom*. 2. utgave. Engers Boktrykkeri A/S, Otta.
- Berg, Berit og Lauritsen, Kirsten. (2009) *Eksil og livsløp*. Universitetsforlaget AS, Oslo.
- Bunkholdt, Vigdis. (2000) *Utviklingspsykologi*. 2. Utgave. Universitetsforlaget, Otta.
- Dalland, Olav. (2007) *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal Norsk forlag AS, Oslo.
- Eide, Ketil, Qureshi, Naushad A. Rugkåsa, Marianne, Vike, Halvard. (2009) *Over Profesjonelle barrierer. Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge*. Gyldendal Norsk Forlag AS, Oslo.
- Ellingsen, Dag. (2001) *Kriminalitet og rettsvesen*, 4 utgave. [Internett] SSB. no 11. april, 2011. Tilgjengelig fra: http://www.ssb.no/emner/03/05/sa_krim/sa48/sa48.pdf [lest 11.04. 2011].
- Falck, Sturla. (1992) *Utlendinger og kriminalitet. En analyse av forholdet mellom straffede norske og utenlandske statsborgere*. Rapportserie fra barnevernets utviklingscenter, Oslo.
- Halvorsen, Knut. (2008) *Å forske på samfunnet. En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. J.W. Cappelens Forlag AS, Oslo.
- Hammerlin, Yngve, Broch, Hedvik, Fjell, Erik, Danielsen, Trond & Frihov, Inger Marie. (1995) *Forskjellige teorier om kriminalitetens årsaker / "Den kriminelle"*. Kriminalomsorgens utdanningssenter, Oslo.
- Hauge, Ragnar. (1990) *Kriminalitetens årsaker. Utsnitt av kriminologiens historie*. Universitetsforlaget AS, Oslo.
- Heggen, Kåre og Øia, Tormod. (2005) *Ungdom i endring. Mestring og marginalisering*. Abstrakt forlag AS, Oslo.
- Johannessen, Asbjørn, Tuft, Per Arne, Christoffersen, Line. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt forlag AS, Oslo.
- Kaya, Mehmed S, Høgmo, Asle & Fauske, Halvor. (2010) *Integrasjon og mangfold. Utfordringer for sosialarbeideren*. Cappelen Damm AS, Oslo.
- Lødrup Carlsen, Karin C., Staff, Annetine, Arnesen, Harald, Bechensteen, Anne Grete, Flem Jacobsen, Anne, Omenaas, Ernst. *Forskningshåndboken 4. utgave (2009) Kapittel 16. Forskningsetikk, uredelighet og juks*. [Internett] www.oslo-universitetssykehus.no 14.april, 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.oslo-universitetssykehus.no>

universitetssykehus.no/omoss/avdelinger/kvinne-og-barneklubben/Sider/kapittel-16.aspx?blankMaster=true [lest 14.04.2011].

- Otterstad, Ann Merete. (2008) *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold- Fra utsikt til innsikt*. Universitetsforlaget AS, Oslo.
- Prieur, Annick. (2004) *Balansekunstnere. Betydningen av innvandrebakgrunn i Norge*. Pax Forlag, Valdres.
- Schiefloe, Per Morten. (2003) *Mennesker og samfunn. Innføring i sosiologisk tenkemåte*. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS, Poland.
- Skarðhamar, Torbjørn. (2006) *Kriminalitet gjennom ungdomstiden blant nordmenn og ikke-vestlige innvandrere. En analyse av fødselskullet 1977*. [Internett] SSB. no 11. april, 2011. Tilgjengelig fra: http://www.ssb.no/emner/03/05/notat_200633/notat_200633.pdf [lest 11.04. 2011].
- Thagaard, Tove. (2009) *Systematikk og innlevelse - en innføring i kvalitativ metode*. 3. utgave. Fagbokforlaget, Bergen.
- Øia, Tormod. (1998) *Generasjonskløften som ble borte. Ungdom, innvandrere og kultur*. Cappelen Akademisk Forlag AS, Oslo.
- Øia, Tormod. (2000) *Innvandrerungdom - marginalisering og utvikling av problematferd*, NOVA rapport 3/00, Oslo.
- Østby, Lars. (2004) *Innvandrere i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del 2 Levekår* [Internett] ssb.no 26. April. 2011. Tilgjengelig fra: http://www.ssb.no/emner/00/02/notat_200466/notat_200466.pdf [lest 26.04. 2011].

Internettreferanser

- Pedersen, Willy (2010) *Marginalisering*. [Internett] Forebygging.no 11. April. 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.forebygging.no/en/Ordbok/L-P/Marginalisering/> [lest 11.04. 2011].
- *02 Befolkning* (2011) [Internett] ssb.no 26. april. 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.ssb.no/02/> [lest 26.04. 2011].
- Enes, Anette Walstad (2011) *Innvandring og innvandrere* [Internett] ssb.no 26. April. 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.ssb.no/innvandring/> [lest 26.04. 2011].
- *Holdninger til innvandrere og innvandring* (2010) [Internett] ssb.no 16. Mai. 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.ssb.no/innvhold/> [lest 16.05. 2011].
- *Kommunikasjon via tolk* (2003) [Internett] www.tolkeportalen.no 18. mai. 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.tolkeportalen.no/no/For-tolkebrukere/Kommunikasjon-via-tolk/>

[lest 18.05. 2011].

- Malt, Ullrik. *Kroppsspråk* SML artikkel [Internett] www.snl.no 23. mai. 2011. Tilgjengelig fra: http://snl.no/.sml_artikkel/kroppsspr%C3%A5k [lest 23.05. 2011].
- *Barneombudet får råd fra jenter med etnisk minoritetsbakgrunn.* [Internett] www.barneombudet.no 23. mai. 2011. Tilgjengelig fra: [http://www.barneombudet.no/temasider/vold og ov/vold og ov/arkiv/ekspertmot/](http://www.barneombudet.no/temasider/vold_og_ov/vold_og_ov/arkiv/ekspertmot/) [lest 23.05. 2011].
- *Forspilte muligheter* [Internett] 31. mai 2011. www.laeringsakademiet.no Tilgjengelig fra: [http://www.laeringsakademiet.no/supplering/om_oss/presseklipp/forspilte muligheter](http://www.laeringsakademiet.no/supplering/om_oss/presseklipp/forspilte_muligheter) [lest 31.05.11].
- *Befolkningsstatistikk. Innvandrerbefolkningen, 1. januar 2008 Polakker den største innvandrergruppen* [Internett] www.ssb.no 2. juni. 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.ssb.no/innvbef/arkiv/art-2008-04-29-01.html> [lest 02.06.11].
- NOU (2000:14): *Frihet med ansvar* . [Internett] www.regjeringen.no 11. april 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/nouer/2000/nou-2000-14/23/2.html?id=143037> [lest 11.04. 2011].
- St. meld. Nr. 49 (2003-2004) *Mangfold gjennom inkludering og deltakelse* [Internett] www.regjeringen.no 26. april. 2011. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ad/dok/regpubl/stmeld/2003-2004/stmeld-nr-49-2003-2004-/19/10.html?id=405410> [lest 26.04. 2011].

Vedlegg 1.

FORESPØRSEL OM DELTAKELSE I FORSKNINGSPROSJEKTET

INNVANDRERUNGDOM & KRIMINALITET FELLE utfordringer & problemer

Bakgrunn og hensikt

Vi er to studenter, som studerer sosialt arbeid ved Universitetet i Nordland. Dette forskningsprosjektet er vår avsluttende bacheloroppgave. Siden vi er nødt å avgrense temaet vårt, har vi i all hovedsak valgt å konsentrere oss om første - og andre generasjons ungdom fra 15-18 år, med ikke-vestlig bakgrunn.

Dette er en forespørsel til deg om å delta i vårt forskningsprosjekt, der vi ønsker å belyse hvilke problemer og utfordringer som fagfolk ser hos ikke-vestlige minoritetsungdommer som begår kriminelle handlinger. Intervjuet vil omhandle følgende emner; Sosiale forhold, familie, skole, fritid, kjønn, psykisk helse & rus og ditt arbeid med målgruppen. Disse emnene vil selvfølgelig knyttes opp mot det overordnende tema, som er kriminalitet blant innvandrerungdom.

Hva innebærer undersøkelsen?

I denne studien kommer vi til å bruke kvalitativt intervju som metode. Undersøkelsen vil vare omtrent halvannen time. Av praktiske grunner ønsker vi å ta opp intervjuet på lydbånd. Informasjonen som kommer frem vil naturligvis behandles 100 % konfidensielt og slettes så fort vi er ferdig med prosjektet.

Hva skjer med deg som informant?

Undersøkelsen er helt frivillig, men vi håper likevel at du har anledning til å stille opp. Informasjonen om deg vil ikke bli registrert i notater eller i oppgaven. Opplysninger vil bli

behandlet uten navn eller andre gjenkjennende opplysninger. Det vil altså ikke være mulig å identifisere deg i resultatene av studien når disse publiseres.

Du kan når som helst og uten å oppgi grunn trekke ditt samtykke til å delta i undersøkelsen. Dette vil ikke få konsekvenser for deg som informant og informasjonen vil bli slettet og ikke brukt i oppgaven. Etter at bacheloroppgaven er levert den 10. juni, vil all informasjon bli makulert.

Til slutt

Håper at du har lyst til å bli med på intervjuet. Det er fint om du undertegner den vedlagte samtykkeerklæringen, som leveres til oss under intervjuet. Vi blir sammen enige om tid og sted for intervjuet.

Dersom du måtte ha noen spørsmål, kan du nå oss på mobil eller e-post:

Xxxxxx xxxxxx

Vennlig hilsen

xxxxx & xxxxxx

Vedlegg 2.

INTERVJUGUIDEN

INNVANDRERUNGDOM OG KRIMINALITET - FELLES UTFORDRINGER & PROBLEMER

Innledning

Presentasjon av oss selv, prosjektet, varighet hvordan intervjuet skal dokumenteres, opptak, anonymitet. Spørre informantene om noe av informasjonen er uklar.

Faktaspørsmål

Informantenes bakgrunn: Utdanning, arbeidsområde, arbeidserfaring: generelt og i forhold til ikke-vestlig innvandrerungdom.

Introduksjonsspørsmål

Introdusere tema for informantene, og la de komme med generelle erfaringer og betraktninger omkring emnet.

Hovedspørsmål

Den unge innvandrereren – Sosiale forhold; Familie, skole, fritid

- Hvem er de unge ikke-vestlige som er involvert i kriminalitet som dere kommer i kontakt med?
- Kan du si noe om ungdommenes alder, kjønn, grupperinger eller etniske skiller?
- Fremstår noen av utfordringene og problemene til innvandrerungdommene som typiske?

- Hva er likheter og ulikheter mellom ikke-vestlige og etnisk norske ungdommer som begår kriminelle handlinger?
- Hva vet dere om familiens sosiale bakgrunn?
- I hvilken grad opplever du at foreldrene vet hva deres barn bruker fritiden til?
- Fremstår integrering som en problematisk faktor for de unge /og deres familie? Sosial inkludering, ensomhet, diskriminering, mobbing?
- Hvilken betydning mener du at jevnaldersmiljøet har for den unges holdninger og handlinger? Er det, og i tilfelle hvilke forskjeller er det mellom ulike deler av byen når det gjelder ungdomsmiljøer?
- Hvilken betydning har skolemiljøet?

Kriminalitet

- Hva slags kriminalitet er innvandrerungdommene innblandet i? Hvilken kriminalitetsform er det som går mest igjen?
- Hva slags kriminalitet er etnisk norske ungdommer mest innblandet i
- Er mange av ungdommene gjengangere for hjelpeapparatet?
- Dominerer noen av landsbakgrunnene når det gjelder kriminalitet? I så fall, hva tenker du kan være årsaken til dette?
- Er det noen forskjell på første og annen generasjons innvandrere i forhold til kriminalitetens hyppighet og art? I så fall, hva tror du kan være årsaken til dette?
- Kan de unge ikke-vestlige være mer utsatt for å begå kriminalitet enn etnisk norske? Begrunn.
- Ser du noen fremtredende trekk ved motivene/inspirasjonen for den kriminaliteten de unge utøver? I så fall hvilke?
- Hvordan er kriminalitetsbildet i Bodø, sammenliknet med andre steder i landet?

Kjønn

- Vi har lest at gutter er overrepresentert blant de som begår kriminalitet, er det slik du selv har erfart det? I så fall hvorfor tror du det er slik?
- Har du noen gang arbeidet med en sak der en innvandrerjente har gjort noe kriminelt? Hvis ja, hvordan opplevde du dette møtet?

- Er det andre utfordringer knyttet til innvandrerjenter kontra gutter?
- Møter du etnisk norske jenter hyppigere i systemet? Andre utfordringer/problemer her?

Psykisk helse & rus

- I media er det en del diskusjon og fokus på innvandrers psykiske helse. Har dette vært et sentralt tema i ditt arbeid?
- Er rusbruk et problem innenfor denne gruppen?

Informantens arbeid

- Hva vektlegger dere i arbeidet med den unge?
- Er det annerledes å arbeide med ikke-vestlige ungdommer kontra etnisk norske, i så fall hvilke skiller er det? (Mer utfordrende? Hvis ja hvorfor? Gjerne eksempler)
- Hvilke holdninger opplever dere at innvandrerungdommene og deres familie til hjelpeapparatet/ møte med dere?
- Hvilke utfordringer møter dere med å komme på bølgelengde med den unge og familien? (Utfordringer knyttet til kommunikasjon, tolk, språk, kultur- gjerne eksempler).
- Opplever du at egne, eventuelt kollegaenes fordommer, påvirker arbeidet?
- Opplever du at du som fagperson har ønske eller behov for mer kunnskap om flerkulturelt arbeid når du skal møte en ikke-vestlig ungdom? I tilfelle hva er det du ønsker mer kunnskap om?
- Hva mener du er sentralt for å lykkes i arbeidet med denne gruppen? (eks metoder, politiske målsetninger? Etc.)
- Virker det som om innvandrerne er positive til en fremtid i Norge? Har de ambisjoner og mål for fremtiden?

Avslutning

Informanten forberedes på at intervjuet går mot slutten. Kort oppsummering av intervju, har vi tolket riktig? Kanskje stille tilleggsspørsmål dersom noe er uklart. Hva synes informanten om intervjuet?